

Rubrieken (hyperlinks)

Index	1
Deel 1 – Rechtspraak.....	1
Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)	1
Arbeid en vrij verkeer van werknemers (C)	3
Asiel en migratie (S - V)	6
Belastingen en douane (Fi - S).....	10
Bescherming financiële belangen Unie	21
Bevriezing tegoeden	21
Burgerschap Unie	22
Consumentenrecht (C)	23
Detentie (omstandigheden), recht op leven, politieonderzoek (S)	24
Diensten (B)	24
Discriminatie.....	26
Eigendomsrecht (artikel 1, Eerste protocol EVRM) (B).....	26
Elektronische communicatiediensten (B)	27
Erfrecht (C)	27
Familielven (Fa).....	27
Financiële markten (C)	28
Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B - C - S)	30
Grondrechten (Handvest) en EVRM – algemeen	33
Handel en antidumping (C)	33
IE – Intellectuele eigendom (C)	33
Insolventie (C)	36
Institutioneel recht	37
Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken (C - Fa).....	37
Kansspelen (B - S).....	39
Landbouw en visserij (B - S)	39
Luchtvaart (B - C)	41
Mededinging (C).....	42
Milieu en natuur (B).....	45
Overlevering en uitlevering (S).....	48

Procesrecht en recht op eerlijk proces (B - S)	52
Productaansprakelijkheid en kwaliteitseisen (C)	56
Rechtsbijstand (C)	57
Rijbewijs (B)	57
Schengen	58
Staatssteun (B)	58
Studiefinanciering (B)	59
Terrorisme (B - S)	59
Verkiezingen en kiesrecht	60
Verzekeringen (C)	60
Vrij verkeer	61
Vrijheid van meningsuiting	62
Vrijheid van vereniging	64
Vuurwapens	65
Deel 2 – Overige informatie	66
Algemeen	66
Cursus en opleiding	68
Informatievoorziening (alleen voor de rechtspraak)	72
Nieuwsbrieven	72
NL prejudiciële verwijzingen	72
Vacatures	72

HvJEU – CONCLUSIE AG BOT – 14 januari 2016 – Gevoegde zaken C-260/14 en C-261/14 – Județul Neamț en Județul Bacău – conclusie

- [Zie onder: bescherming financiële belangen EU](#)

Overtreding nationale aanbestedingsregels kan leiden tot Europeesrechtelijke onregelmatigheid

HvJEU – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 21 januari 2016 – Zaak C-27/15 – Pizzo e.a. – verwijzing Italië – [conclusie](#)

Is het rechtmatig wanneer bepaalde voorwaarden voor deelname moeten worden afgeleid uit nationale bepalingen van algemene strekking?

RICHTLIJN 2004/18/EG. Ten eerste rijst wederom de vraag of een inschrijver zich kan beroepen op de draagkracht van derden om te voldoen aan de voorwaarden voor deelname aan een aanbestedingsprocedure. Aan de hand van de rechtspraak van het Hof kan dit probleem vrij gemakkelijk worden opgelost. Ten tweede vraagt de verwijzende rechter zich af of het rechtmatig is wanneer bepaalde voorwaarden voor deelname aan een aanbesteding niet uitdrukkelijk zijn opgenomen in de aankondiging van de opdracht of in het bestek, maar moeten worden afgeleid uit nationale bepalingen van algemene strekking. Dit is een complexer probleem.

*A-G: De artikelen 47 en 48 van richtlijn 2004/18/EG verzetten zich **niet** tegen een nationale regeling op grond waarvan op het gebied van diensten onder de gestelde voorwaarden een gedeeltelijk beroep op de capaciteiten van andere ondernemingen kan worden gedaan. De beginselen van het Unierecht, in het bijzonder het beginsel van gelijke behandeling en het transparantiebeginsel, verzetten zich **niet** tegen een nationale regeling op grond waarvan een inschrijver van een openbare aanbestedingsprocedure kan worden uitgesloten omdat hij niet heeft voldaan aan een verplichting van fiscale aard die weliswaar niet uitdrukkelijk is opgenomen in de aankondiging van de opdracht of in het bestek, maar wordt opgelegd op basis van de vaste uitlegging van de toepasselijke nationale wet door de overheid, die door de rechterlijke instanties is bevestigd, mits een redelijk geïnformeerde en normaal zorgvuldige inschrijver niet onbekend kan zijn met die uitlegging. Het staat aan de nationale rechter om na te gaan of dat zo is. Indien wordt erkend dat het feit dat een ondernemer niet op de hoogte is van deze verplichting, verschoonbaar is, dan moet de aanbestedende dienst de uitgesloten inschrijver voldoende tijd geven om zijn verplichting alsnog na te komen.*

NOOT – bij arrest HvJEU 17 november 2015, zaak C-115/14 (Regiopost) mr. dr. M. Kullmann, [Openbare aanbesteding en het toepassen van het wettelijke minimumloon: Ruffert overruled?](#), in: Tijdschrift recht en arbeid 2016, nr. 2, TRA 2016/19

RegioPost GmbH & Co. KG (RegioPost), een in Duitsland gevestigde onderneming, had zich ingeschreven voor een openbare aanbesteding op EU-niveau van de Duitse stad Landau voor de gunning van een overheidsopdracht voor het verrichten van postdiensten ten behoeve van die stad. Voorwaarde voor het beoordelen van de inschrijving was dat de inschrijver en zijn onderaannemers (model)verklaringen moesten overhandigen waarmee zou

Felja in het gelijk. De verwijzende rechter stelt vast dat partijen in het hoofdgeding het oneens zijn of bij een overgang van een onderneming ook een overeenkomst tussen vervreemder en werknemer, die bepaalt dat de regelingen van een welbepaalde cao in hun respectievelijke (dynamische) versie inhoud van de arbeidsovereenkomst zijn, in onveranderde vorm overgaat op de arbeidsverhouding tussen de werknemer en de verkrijger van de onderneming.

Aangehaalde jurisprudentie: C-396/07 Juuri; C-426/11 Alemo-Herron e.a.

NOOT – bij arrest HVJEU 17 november 2015 in zaak C-115/14 Regiopost mr. dr. M. Kullmann, [Openbare aanbesteding en het toepassen van het wettelijke minimumloon: Ruffert overruled?](#), in: Tijdschrift recht en arbeid 2016, nr. 2, TRA 2016/19

LITERATUUR

- B.P. ter Haar, [Doorwerking Europese sociale grondrechten in de nationale rechtsorde](#), ArbeidsRecht 2016, nr. 3 Arbeid en sociale zekerheid (B – C)
- Mr. dr. M. Kullmann, [De handhaving van het arbeidsrecht in grensoverschrijdende situaties](#), Tijdschrift recht en arbeid 2016, nr. 1 Prof. dr. F. Hendrickx, [Twintig jaar na de Bosman-zaak: vrij verkeer in een onvrije markt](#), in: Tijdschrift recht en arbeid, TRA 2016, nr. 1

OVERIG

Visa scheme exposes workers to abuse -the Round-up ([UK human rights blog](#))

Sociale zekerheid (C - B)

HvJEU – ARREST – 21 januari 2016 – Zaak C-453/14 – Knauer – verwijzing Oostenrijk – [arrest](#)

Een beroepsgebonden pensioenverzekering van een lidstaat en die van een wettelijke pensioenverzekering van een andere lidstaat kunnen gelijkgestelde prestaties zijn

VERORDENING (EG) nr. 883/2004. Het betreft een geding tussen een ziekenfonds en Knauer enerzijds en de gouverneur van de deelstaat Vorarlberg anderzijds over de verplichting van Knauer om Oostenrijkse ziekenfondspremies te betalen voor het pensioen dat hij maandelijks ontvangt uit hoofde van een beroepsgebonden pensioenverzekering van het Vorstendom Liechtenstein.

Hof: Ouderdomsuitkeringen van een beroepsgebonden pensioenverzekering van een lidstaat en die van een wettelijke pensioenverzekering van een andere lidstaat, welke verzekeringen beide onder de werkingssfeer van verordening (EG) nr. 883/2004 vallen, zijn gelijkgestelde prestaties, wanneer de twee categorieën van uitkeringen dezelfde doelstelling nastreven, namelijk aan de ontvangers ervan het behoud van een levensstandaard garanderen die in verhouding staat tot die welke zij vóór hun pensionering genoten.

HvJEU – ARREST – 21 januari 2016 – Zaak C-515/14 – Commissie / Cyprus – [persbericht](#) – [arrest](#)

Niet nakoming door Cyprus

ARTIKELEN 45 VWEU en 48 VWEU. De Europese Commissie verzoekt het Hof vast te stellen dat Cyprus haar verplichtingen niet is nagekomen

Hof: Cyprus is, door niet over te gaan tot intrekking met terugwerkende kracht van de aan leeftijd gekoppelde, voorwaarde die werknemers ervan weerhoudt hun lidstaat van herkomst te verlaten om een beroepsactiviteit te gaan uitoefenen in een andere lidstaat, bij een instelling van de EU of bij een andere internationale organisatie, en die leidt tot ongelijke behandeling van enerzijds migrerende werknemers, daaronder begrepen diegenen die werkzaam zijn bij de instellingen van de EU of bij een andere internationale organisatie, en anderzijds ambtenaren die hun beroepsactiviteit op Cyprus hebben uitgeoefend, de verplichtingen niet nagekomen die op haar rusten krachtens de artikelen 45 en 48 VWEU en krachtens artikel 4, lid 3, VEU.

EINDUITSPRAAK NA HVJEU 9 september 2015 – Gevoegde zaken C-72/14 en C-197/14 – X en T. A. van Dijk – Hoge Raad – 22 januari 2016 –
ECLI:NL:HR:2016:82 – [uitspraak](#)

De Hoge Raad oordeelt dat het Gerechtshof moet beoordelen of het schip voorzien is van een scheepspatent. Daarvan hangt af of het Rijnvarendenverdrag of verordening 1408/71 van toepassing is.

De Hoge Raad heeft uitspraak gedaan na het arrest van het EU-Hof van 9 september 2015 in gevoegde Zaken C-72/14 en C-197/14 X, van Dijk. In die zaak hebben het Gerechtshof Den Bosch en de Hoge Raad vergelijkbare vragen gesteld (zie hieronder). Het EU-Hof heeft geoordeeld dat een door een lidstaat op grond van verordening 1408/71 afgegeven E101- verklaring niet bindend is voor andere lidstaten indien er sprake is van een rijnvarende die onder het Rijnvarendenverdrag valt. Dit geldt ook indien het orgaan van afgifte niet beoogde een E101 verklaring af te geven. Belanghebbende beroept zich op het ontbreken van het scheepspatent. Volgens het Gerechtshof kan het ontbreken van het scheepspatent er niet toe leiden dat de conflictregel die het Rijnvarendenverdrag geeft, niet van toepassing is, aangezien de regeling inzake het scheepspatent een ander doel dient dan deze conflictregel. Volgens de Hoge Raad, die verwijst naar een eerdere uitspraak van 11 oktober 2013, ziet de conflictregel slechts op rijnvarenden, en in de definitie van rijnvarende in artikel 1, letter m, van het Rijnvarendenverdrag wordt de eis gesteld dat het desbetreffende schip is voorzien van een scheepspatent als bedoeld in artikel 22 van de Herziene rijnvaart akte (hierna: HRA). De Hoge Raad wijst de zaak terug naar het Gerechtshof. Het verwijzingshof zal moeten beoordelen of de Inspecteur met zijn brief met bijlagen van 25 april 2012, die ontbreekt in de gedingstukken, aannemelijk heeft gemaakt dat het schip beschikte over het scheepspatent. Het zal daarbij acht dienen te slaan op [onderdeel 3.4.2 van het arrest van 11 oktober 2013](#) [zie hieronder of klik op de link]. De Hoge Raad verklaart beide beroepen in cassatie gegrond, vernietigt de uitspraak van het Hof en verwijst het geding naar het Gerechtshof Amsterdam.

- [Noot Mr. A.P. van der Mei](#) bij HvJEU Gevoegde zaken C-72/14 en C-197/14

hun beoordeling weliswaar leiden door tal van criteria, maar deze criteria zijn te talrijk en zijn bovendien onvoldoende nauwkeurig om voorzienbaar te zijn en een administratieve praktijk van stelselmatige weigering te voorkomen. Ik herhaal dat ik het bijvoorbeeld bijzonder problematisch vind dat niet wordt uiteengezet waarin de Deense normen en waarden bestaan. De criteria waarin de beoordeling van de Deense autoriteiten haar grondslag dient te vinden, worden opgesomd in de toelichtingen, maar over de meeste van deze criteria wordt gezegd dat zij, op zichzelf beschouwd, niet doorslaggevend zijn(70), zodat de vraag rijst of zij niet cumulatief zijn, in welk geval te strenge eisen worden gesteld. Voorts strookt de toepassing van deze criteria, zoals ik eerder heb opgemerkt, niet noodzakelijkerwijs volledig met het nagestreefde doel, aangezien niet echt wordt aangetoond waarom de niet-voldoening aan die criteria een ernstig en onoverkomelijk beletsel vormt voor de geslaagde integratie van het minderjarige kind.

55. Om al deze redenen verzoek ik het Hof te oordelen dat de nieuwe beperking die wordt gevormd door § 9, lid 13, van de vreemdelingenwet verder gaat dan nodig is om het doel van een geslaagde integratie te bereiken.

A-G: Een wettelijke regeling waarvan vaststaat dat zij de hereniging van een legaal op het grondgebied van een lidstaat gevestigde Turkse werknemer met zijn minderjarige kinderen bemoeilijkt door de voorwaarden voor hun eerste toelating tot het grondgebied van de betrokken lidstaat strenger te maken ten opzichte van de voorwaarden die golden bij de inwerkingtreding van besluit nr. 1/80 vormt een nieuwe beperking van de uitoefening van het vrije verkeer van Turkse werknemers in de zin van artikel 13 van dat besluit. Artikel 13 van besluit nr. 1/80 verzet zich tegen een na de inwerkingtreding van dat besluit ingevoerde bepaling op grond waarvan minderjarige kinderen die toestemming vragen om zich bij hun Turkse ouder te voegen die in Denemarken een werkzaamheid in loondienst uitoefent, wanneer er een termijn van twee jaar is verstreken nadat die ouder zijn verblijfsvergunning heeft verkregen, moeten aantonen dat zij een toereikende binding met deze lidstaat hebben of kunnen krijgen.

HvJEU – CONCLUSIE AG MENGOLZI – 13 januari 2016 – Zaak C-161/15 – Abdelhafid Bensada Benallal – verwijzing België – [conclusie](#)

- [Zie onder: procesrecht](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – Rechtbank Den Haag – 13 januari 2016 ECLI:NL:RBDHA:2016:265 – Zaak C-18/16 PPU K – verwijzing

Vragen over vreemdelingenbewaring, Opvangrichtlijn en artikel 6 Handvest grondrechten EU

RICHTLIJN 2013/33/EU. RICHTLIJN 2013/32/EU. HANDVEST GRONDRECHTEN EU. Rechtmatigheid bewaring ex artikel 59b, eerste lid aanhef en onder a en b, Vw gezien geldigheid artikel 8, derde lid, aanhef en onder a en b, Opvangrichtlijn. Eiser is op 30 november 2015 op de luchthaven van Schiphol aangekomen met een vlucht uit Wenen. Hij was voornemens op dezelfde dag door te vliegen naar het VK. Bij de documentcontrole is gebleken dat hij gebruik maakte van een vals paspoort. Eiser is vervolgens in verband hiermee in strafrechtelijke voorlopige hechtenis genomen. Tijdens zijn strafrechtelijke detentie heeft eiser een asielverzoek ingediend. Bij besluit van 17 december 2015 is eiser in vreemdelingenbewaring gesteld. De bewaring zou noodzakelijk

zijn met het oog op de vaststelling van de identiteit of nationaliteit van eiser en met het oog op het verkrijgen van gegevens die noodzakelijk zijn voor de beoordeling van een aanvraag voor een verblijfsvergunning, wegens risico op onttrekking aan het toezicht op vreemdelingen. Tegen eiser is tot dusverre geen terugkeerbesluit uitgevaardigd.

De rechtbank verzoekt het HVJEU de volgende prejudiciële vraag met de spoedprocedure te beantwoorden:

Is artikel 8, derde lid, aanhef en onder a en b, Opvangrichtlijn geldig in het licht van artikel 6 van het Handvest:

(1) in de situatie dat een onderdaan van een derde land krachtens artikel 8, derde lid, aanhef en onder a en b, Opvangrichtlijn in bewaring is gesteld en krachtens artikel 9 Procedurerichtlijn het recht heeft om in een lidstaat te mogen blijven totdat in eerste aanleg een beslissing op zijn asielverzoek is genomen, en

(2) gelet op de Toelichting (PB 2007 C 303/02) dat de beperkingen die rechtmatig aan de rechten van artikel 6 Handvest kunnen worden gesteld, niet verder mogen strekken dan die welke door het EVRM in de tekst zelf van artikel 5, aanhef en onder f, zijn toegestaan en de uitleg van het EHRM van deze laatste bepaling in onder meer het arrest van 22 september 2015, Nabil e.a. tegen Hongarije, 62116/12, dat een bewaring van een asielzoeker in strijd is met voormeld artikel 5, eerste lid, aanhef en onder f, indien deze bewaring niet is opgelegd met het oog op verwijdering?

Aangehaalde jurisprudentie: HvJEU 5 juni 2014, C-146/14 PPU, Mahdi; HVJEU Lopende zaak C-601/15 PPU (prejudiciële verwijzing van de Afdeling); EHRM 22 september 2015, Nabil e.a. t. Hongarije

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Hongarije – 12 januari 2016 – Zaak C-695/15 PPU – Mirza – [verwijzing](#) (fr)

Wordt met een verzoek om internationale bescherming de inhoudelijke beoordeling bedoeld of ook alleen de ontvankelijkheidsbeoordeling

VERORDENING (EU) nr. 604/2013. RICHTLIJN 2013/32. Verzoeker is Pakistaan en komt Hongarije binnen via Servië. In Hongarije vraagt hij asiel aan, maar omdat hij verdwenen is wordt de zaak gesloten. Hij wil naar Oostenrijk, maar komt in Tsjechië terecht. De Tsjechische autoriteiten sturen hem terug naar Hongarije, omdat zij op grond van de Dublin-vo het asielverzoek zouden moeten afhandelen. In Hongarije vraagt verzoeker voor de tweede keer asiel aan. Hij wordt in detentie gehouden. De Hongaarse autoriteiten besluiten uiteindelijk dat verzoeker moet worden teruggestuurd naar Servië, dat volgens de Hongaarse autoriteiten een veilig land is. Verzoeker gaat in beroep tegen dat besluit omdat Servië volgens verzoeker niet veilig is, hij daar slecht behandeld is en daar niet de gelegenheid heeft gehad een asielverzoek in te dienen. De verwijzende rechter wil o.a. weten of met de "behandeling van een verzoek om internationale bescherming" de inhoudelijke beoordeling bedoeld wordt of dat daarmee ook alleen de ontvankelijkheidsbeoordeling bedoeld kan worden.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 19 januari 2016 – Zaak C-652/15 – Tekdemir – [verwijzing](#)

Vragen over besluit 1/80, gezinshereniging en de standstillbepaling

BESLUIT nr. 1/80 ASSOCIATIERAAD EEG/Turkije. Verzoeker is geboren in 2014 uit Turkse staatsburgers. Zijn moeder is in 2013 met een toeristenvisum Duitsland in gereisd en heeft asiel aangevraagd. De vader woont sinds 2005 in Duitsland, heeft tussen 2009 – 2012 verschillende dienstbetrekkingen en werkt na 2013 in een deeltijdbaan en sinds 2014 voltijds. De vader heeft na een verblijfsvergunning om humanitaire redenen nu een vergunning voor bepaalde tijd. De ouders van verzoeker hebben samen voor hem gezorgd en zijn in september 2015 getrouwd. Op 10-07-2014 heeft verzoeker een verblijfsvergunning aangevraagd. Dit verzoek is afgewezen, verzoeker voldoet niet aan de voorwaarden voor verblijf. Verzoeker voert de juridische status van zijn vader op en stelt dat hij op basis van de standstillbepaling van artikel 13 van besluit 1/80 recht heeft op gezinshereniging. Verweerder stelt dat het gezins- en huwelijksleven ook in Turkije voortgezet kan worden. De belangrijkste vraag voor de verwijzende rechter is dan ook of het doel van een efficiënt beheer van de migratiestromen een dwingende reden van algemeen belang vormt ten aanzien van artikel 13 van besluit 1/80.

NOOT – bij EHRM 15 oktober 2015, zaak L.M. ea t. Rusland
Expulsion of Refugees from Russia to Syria Would Violate International Obligations ([pluricourts](#)) ([reflaw](#))

REGELGEVING NL

- Criticism for Dutch Draft Bill on Refugee Custody and Return ([liberties.eu](#))
- Verslag: 34 358 (R2065) Wijziging van de Paspoortwet in verband met het van rechtswege laten vervallen van reisdocumenten van personen aan wie een uitreisverbod is opgelegd ([overheid.nl](#))

REGELGEVING EU

BNC fiche: EU-voorstel verordening Europese grens- en kustwacht COM (2015) 671 ([overheid.nl](#))

KAMERSTUKKEN – Lijst veilige landen

Brief Minister aan Tweede Kamer met inventarisatie van bestaande lijsten van veilige landen in andere EU-lidstaten ([Kamerstuk 19637 nr. 2113](#))

LITERATUUR

Hemme Battjes en Evelien Brouwer, [The Dublin Regulation and Mutual Trust: Judicial Coherence in EU Asylum Law? Implementation of Case-Law of the CJEU and the ECtHR by National Courts](#), in: Review of European administrative law (Paris), 2015, nr. 2

totaal van de op 31 december van het voorafgaande jaar netto in België uitstaande bedragen. Naast de nieuwe aanknopingsfactor heeft de Belgische overheid in 2003 ook een nieuwe specifieke sanctie ingevoerd voor buitenlandse icb's die de uit hoofde van de jaarlijkse taks verschuldigde bedragen niet betalen. Het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing is ingediend in een geding tussen NN (L) International, een icb naar Luxemburgs recht, en de Belgische Staat. Dit geding heeft betrekking op de weigering van de Belgische belastingadministratie om de jaarlijkse taks die NN (L) International voor het jaar 2005 heeft betaald, terug te betalen. De verwijzende rechter vraagt het Hof van Justitie of het Unierecht eraan in de weg staat dat buitenlandse icb's aan een jaarlijkse taks worden onderworpen en dat een specifieke sanctie wordt opgelegd aan buitenlandse icb's die deze fiscale verplichting niet nakomen

A-G: Richtlijn 69/335 staat niet in de weg aan de heffing van een belasting op icb's die in een andere lidstaat zijn gevestigd, zoals de jaarlijkse taks op icb's. Richtlijn 85/611 staat niet in de weg aan de oplegging van een belasting zoals de jaarlijkse taks op icb's. Artikel 56, lid 1, EG staat niet in de weg aan een belastingregeling van een lidstaat die ingezetenen en niet-ingezetenen icb's aan een jaarlijkse taks onderwerpt op basis van de op zijn grondgebied netto uitstaande bedragen. Artikel 49 EG staat in de weg aan een enkel op buitenlandse icb's toepasselijke sanctie zoals die van artikel 162, tweede alinea, van het Belgische wetboek der successierechten, die inhoudt dat de rechter deze ondernemingen een verbod kan opleggen om nog langer rechten van deelneming op het grondgebied van een lidstaat te plaatsen

HvJEU – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 28 januari 2016 – Zaak C-122/15 – C – verwijzing Finland – [conclusie](#)

Werkt het unierechtelijke verbod van discriminatie op grond van leeftijd ook door op de nationale inkomstenbelastingwetgeving en verbiedt het een lidstaat pensioeninkomsten zwaarder te belasten?

RICHTLIJN 2000/78/EG. ARTIKEL 21, lid 1 HANDVEST GRONDRECHTEN EU. De onderhavige zaak opent mogelijk een nieuw hoofdstuk in de invloed van het Unierecht op de directe belastingen van de lidstaten. Op verzoek van de hoogste Finse bestuursrechter dient de belangrijke vraag te worden beantwoord of het unierechtelijke verbod van discriminatie op grond van leeftijd ook doorwerkt op de nationale inkomstenbelastingwetgeving. Op dit verbod wordt in casu namelijk een beroep gedaan door een Finse belastingplichtige die een aanvullende belasting moet betalen welke in Finland uitsluitend wordt geheven op pensioeninkomsten. Is in een dergelijk geval het unierechtelijke verbod van discriminatie op grond van leeftijd, dat wordt geregeld in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en in een richtlijn, überhaupt van toepassing en, zo ja, verbiedt het een lidstaat pensioeninkomsten zwaarder te belasten? Op dit moment is er bij het Hof nog een andere procedure aanhangig over de toepasselijkheid van het unierechtelijke verbod van discriminatie op grond van leeftijd in de inkomstenbelastingwetgeving van de lidstaten. Hoewel deze Nederlandse zaak (Zaak C-548/15 (De Lange)) een heel andere inkomstenbelastingregeling betreft, onderstreept deze evenwel het belang van de koers die het Hof in de onderhavige zaak dient te bepalen.

A-G: Een nationale regeling zoals § 124, leden 1 en 4, van de Finse wet betreffende de inkomstenbelasting, die voorziet in een aanvullende belasting op pensioeninkomsten, dient niet te worden getoetst aan het unierechtelijke verbod van discriminatie op grond van leeftijd, neergelegd in artikel 21, lid 1, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en in richtlijn 2000/78/EG.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – VK – 14 januari 2016 – Zaak C-646/15 –
Trustees of the P Panayi Accumulation & Maintenance Settlements –
[verwijzing](#)

Vraag of een trust zich kan beroepen op de vrijheid van vestiging.

ARTIKEL 49 en 54 VWEU. RICHTLIJN 88/361/EEG. Panayi, van oorsprong Cypriotisch burger, heeft in 1992 vier trusts opgericht voor zijn drie (in VK geboren) kinderen e.a. Hij is zelf geen begunstigde van één van de trusts, evenmin als (bij verzoekers leven) zijn echtgenote. Ten tijde van de oprichting woonden alle partijen in het VK, maar vanaf 2004 is de meerderheid (echtgenote samen met één kind, verzoeker volgt in 2005) woonachtig op Cyprus. Panayi heeft toen, hoewel hij dat niet wettelijk verplicht was, nieuwe trustbeheerders benoemd die allen op Cyprus wonen. Deze 'exit' houdt in dat aangenomen wordt dat de vermogensbestanddelen van de trusts vervreemd zijn en over de meerwaarde van die vervreemding is dan belasting verschuldigd. In december 2005 verkopen de trustbeheerders de aandelen in Cambos. In mei 2006 worden Panayi en zijn echtgenote opnieuw tot beheerder van de trusts benoemd. Op grond van de *Taxation of Chargeable Gains Act 1992* (meerwaardebelasting) is sprake van vervreemding wanneer de trustbeheerders niet langer in het VK wonen. Als peildatum voor de belastingdienst geldt 19 augustus 2004. Deze datum wordt inzet van de procedure. Verzoekers stellen dat de vrijheden vestiging, kapitaalverkeer en dienstverrichting, op trusts van toepassing zijn. Een trust is weliswaar geen rechtspersoon maar de beheerders zijn natuurlijke of rechtspersonen. Zij verwijzen ook naar het arrest van het EVA-hof in de zaak Fred Olsen (E-3/13 en E-20/13). Verweerster stelt echter dat geen van de genoemde vrijheden op deze zaak van toepassing zijn, juist omdat een trust geen rechtspersoonlijkheid bezit. Zij meent dat het EVA-hof in de genoemde zaken tot een onjuist oordeel is gekomen. Maar ook al zou dat niet zo zijn dan kunnen verzoeksters zich niet op de vrijheid beroepen gezien het minderheidsbelang van de trusts in Cambos. Verzoekers recht op vestiging in Cyprus is volgens verweerster niet minder aantrekkelijk geworden doordat de meerwaardebelasting van de trustbeheerders is geheven; zelf heeft hij geen economisch belang in de trusts. Verweerster erkent dat sprake is van beperking van de vrijheid maar dat daarvoor een rechtvaardiging is, namelijk een evenwichtige verdeling heffingsbevoegdheid tussen de lidstaten. De verwijzende rechter wil met name weten of een trust zich kan beroepen op de vrijheid van vestiging. Hij vraagt zich ook af of de uitspraak van het EVA-Hof zal worden gevolgd. Vindt deze vrijheid in casu toepassing en, zo ja, ten behoeve van wie kunnen de diensten worden verricht.

VOORNEMEN PREJUDICIËLE VERWIJZING – CONCLUSIE PG – 10 december 2015 (publ. 15-1-2016) – ECLI:NL:PHR:2015:2449 – conclusie

Prejudiciële vragen over toepassing Schumacker-arrest

Belanghebbende, werkzaam in Nederland en in België, wil hypotheekrente ter zake van diens Belgische woning aftrekken, waarbij geen inkomensbestanddelen belast worden die ter heffing aan België zijn toegewezen. Belanghebbende beroept zich op de Schumacker-doctrine. In geschil is welke inkomsten van belanghebbende in het onderhavige jaar in de Nederlandse inkomstenbelasting moeten/mogen worden betrokken.

- Prejudiciële vragen over toepassing Schumacker-arrest ([taxence](#))

WERKGROEP ARTIKEL 29 RICHTLIJN 95/46/EG

Guidelines for Member States on the criteria to ensure compliance with data protection requirements in the context of the automatic exchange of personal data for tax purposes, vastgesteld op 15 december 2015 ([EC](#))

OVERIG – Belgian "Excess Profit" tax scheme

The European Commission has concluded today that the Belgian "excess profit" tax scheme is illegal under EU state aid rules. It gave tax reductions of around 700 million euros to at least 35, mainly European companies. Belgium now has to recover the unpaid tax from the companies concerned.

- Statement by Commissioner Margrethe Vestager ([EC](#))
- State aid: Commission concludes Belgian "Excess Profit" tax scheme illegal; around €700 million to be recovered from 35 multinational companies ([EC](#))
- Europese Commissie: België bevoordeelde multinationals ([Europa nu](#))
- EU bestraft 35 multinationals in België om belastingvoordeel ([NRC](#))
- Belgium tax scheme illegal, commission says ([EU Observer](#))
- Bedrijven moeten België 700 miljoen terugbetalen ([NOS](#))
- EU shuts down Belgium tax breaks for multinationals ([euractiv](#))

BELEID EU

- 2016: year of corporate tax reform and fiscal transparency, Moscovici tells MEPs ([EP](#))
- Fair Taxation: Commission presents new measures against corporate tax avoidance ([EC](#))

Accijns (Fi – S)

HVJEU – ARREST – 28 januari 2016 – Zaak C-64/15 – BP Europa – verwijzing Duitsland – arrest

Op welk tijdstip eindigt overbrenging van onder een accijnsschorsingsregeling overgebrachte accijnsgoederen?

RICHTLIJN 2008/118/EG. Het betreft een geding tussen BP Europa en het douanekantoor van de stad Hamburg over de energiebelasting die van BP Europa wordt gevorderd wegens het ontbreken van een hoeveelheid gasolie bij de levering van dit product in een belastingentrepot in Duitsland.

Hof: De overbrenging van onder een accijnsschorsingsregeling overgebrachte accijnsgoederen eindigt op het tijdstip waarop de geadresseerde van deze goederen, na de volledige uitlading van het transportmiddel dat die goederen bevat, constateert dat een bepaalde hoeveelheid van de te leveren goederen ontbreekt. De artikelen 7, lid 2, onder a), en 10, lid 2, van richtlijn 200:8/118, gelezen in onderlinge samenhang, moeten aldus worden uitgelegd dat:

- *de in artikel 7, lid 4, van deze richtlijn bedoelde situatie niet valt onder de situaties waarvoor deze bepalingen gelden, en dat*
- *het feit dat een nationale bepaling ter omzetting van artikel 10, lid 2, van richtlijn 2008/118, niet uitdrukkelijk vermeldt dat de onder deze bepaling van de richtlijn vallende onregelmatigheid moet hebben geresulteerd in uitslag tot verbruik van de betreffende goederen, niet in de weg staat aan de toepassing van deze nationale bepaling bij de constatering dat een bepaalde hoeveelheid ontbreekt, wat noodzakelijkerwijs een dergelijke uitslag tot verbruik impliceert.*

Artikel 10, lid 4, van richtlijn 2008/118 is niet alleen van toepassing wanneer de totaliteit van de onder een accijnsschorsingsregeling overgebrachte goederen niet op de plaats van bestemming is aangekomen, maar ook wanneer slechts een gedeelte van deze goederen niet op de plaats van bestemming is aangekomen.

HvJEU – CONCLUSIE A-G BOT – 28 januari 2016 – Zaak C-81/15 – Karelia – verwijzing Griekenland – [conclusie](#)

Erkende entrepouhouder kan hoofdelijke aansprakelijkheid zijn voor betaling financiële sancties voor smokkel tabaksproducten

RICHTLIJN 92/12/EEG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Karelia en de minister van Financiën, en werpt meer concreet de vraag op of een erkende entrepouhouder hoofdelijk aansprakelijk kan worden gehouden voor de betaling van financiële sancties die zijn opgelegd aan personen die schuldig zijn bevonden aan de smokkel van tabaksproducten onder de schorsingsregeling.

*A-G: Richtlijn 92/12/EEG verzet zich er niet tegen dat de erkende entrepouhouder van verzending, ingeval de goederen tijdens het transport op onregelmatige wijze door smokkel buiten de schorsingsregeling worden gebracht, hoofdelijk aansprakelijk wordt verklaard voor de betaling van de aan de plegers van de smokkel opgelegde douaneboetes, mits een dergelijke hoofdelijke aansprakelijkheidsregeling, die **strafrechtelijk** van aard is, uitdrukkelijk is neergelegd in de nationale wetgeving en, indien binnen die regeling wordt vermoed dat de erkende entrepouhouder de goederen in eigendom heeft of daarover kan beschikken, en de plegers van de smokkel optreden als zijn vertegenwoordigers, dit vermoeden niet onweerlegbaar is, waardoor de erkende entrepouhouder de mogelijkheid zou worden ontnomen zich van zijn aansprakelijkheid te bevrijden door te bewijzen dat hij geen enkele fout heeft gemaakt. Het is aan de verwijzende rechter om, rekening houdend met alle rechtens en feitelijke relevante omstandigheden, na te gaan of de in het hoofdgeding aan de orde zijnde regeling aan deze eisen voldoet.*

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Tsjechië – 18 januari 2016 – Zaak C-638/15 –
Eko-tabak – [verwijzing](#)

Vragen over accijns en tabaksfabrikaten

RICHTLIJN 2011/64/EU. De douane heeft een partij 'tabaksfabrikaat' van verzoekster verbeurdverklaard. Verzoekster start een procedure waarbij zij stelt dat de Tsjechische accijnswet in strijd is met EU-recht wegens onterechte uitbreiding van de lijst met tabaksproducten. Verzoekster is met name van mening dat de bladtabak een grondstof is, geen tabaksfabrikaat. En er is geen sprake van 'kleine verpakkingen'. Volgens de verwijzende rechter moet eerst worden nagegaan of de bladtabak zoals bij verzoekster in beslag genomen als tabaksfabrikaat kan worden beschouwd waarvoor Richtlijn 2011/64 geldt. De definitie van 'rooktabak' in de subgroep 'andere rooktabak' is hiervoor cruciaal, en in het bijzonder het feit of bladtabak met bepaalde kenmerken kan gelden als andere rooktabak die een aan accijns onderworpen tabaksfabrikaat is. Zo nee dan rijst de vraag of de richtlijn zich verzet tegen een nationale wettelijke regeling die in dat geval accijns oplegt op tabaksfabrikaten (zoals rooktabak) voor tabak die, hoewel hij niet bestemd is om te worden gerookt, kan worden gerookt (geschikt is om te worden gerookt) en is verpakt voor de verkoop in het klein.

Btw (Fi)

HvJEU – ARREST – 21 januari 2016 – Zaak C-335/14 – Les Jardins de
Jouvence – verwijzing België – [arrest](#)

Btw-vrijstelling kan ook gelden voor serviceflats

ZESDE BTW-RICHTLIJN 77/388/EEG. Les Jardins de Jouvence is een vennootschap die serviceflats verhuurt aan valide personen vanaf 60 jaar. Verder worden aan de huurders en aan andere personen die geen huurder zijn, tegen betaling verschillende diensten aangeboden, te weten een bar-restaurant, een kap- en een schoonheidssalon, een fysiotherapiezaal, ergotherapeutische activiteiten, een wasserij, een lokaal voor bloedproeven en een artspraktijk. De vraag rijst in hoeverre de vrijstelling van BTW, die geldt voor bejaardentehuizen, ook van toepassing is op Les jardins.

Hof: Met betrekking tot de prestaties die worden verricht door een assistentiewoning, waarbij het aan de verwijzende rechterlijke instantie staat om te beoordelen of deze organisatie van sociale aard is, komen de diensten waarbij voor bejaarden aangepaste woonruimten ter beschikking worden gesteld, in aanmerking voor de vrijstelling waarin die bepaling voorziet. Voor de andere door deze assistentiewoning verstrekte diensten kan eveneens aanspraak worden gemaakt op deze vrijstelling, in het bijzonder ingeval deze diensten, die de assistentiewoningen volgens de relevante nationale wettelijke regeling gehouden zijn aan te bieden, strekken tot bejaardenzorg en -bijstand en overeenkomen met die welke ook de bejaardentehuizen overeenkomstig de betrokken nationale wettelijke regeling moeten aanbieden. Het is dienaangaande irrelevant dat de exploitant van een assistentiewoning, subsidie of enig ander voordeel of financiële steun van de overheid ontvangt.

HvJEU – CONCLUSIE AG CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 12 januari 2016 – Gevoegde zaken C-226/14 en C-228/14 – Eurogate Distribution GmbH – verwijzing Duitsland – [conclusie](#)

- [Zie onder: belastingen - douane](#)

HvJEU – CONCLUSIE AG SHARPSTON – 14 januari 2016 – Zaak C-546/14 – Degano Trasporti – verwijzing Italië – [conclusie](#)

AG: Akkoord waarbij btw-schuld niet volledig wordt voldaan is toegestaan, mits is vastgesteld dat faillissement niet tot voldoening van groter deel van de schuld leidt

RICHTLIJN 2006/112/EG. Lidstaten zijn gebonden alle wettelijke en bestuursrechtelijke maatregelen te nemen die de inning van btw waarborgen. De richtlijn verzet zich volgens de AG evenwel niet tegen een preventief akkoord van een in financiële moeilijkheden verkerende onderneming, waarbij geen volledige betaling van de btw-schuld plaatsvindt indien een onafhankelijke deskundige vaststelt dat in geval van faillissement geen groter deel van die schuld zou worden voldaan en de nationale rechter het akkoord goedkeurt.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 7 januari 2016 – Zaak C-605/15 – Aviva – [verwijzing](#)

Vragen over vrijstelling btw van door zelfstandige groeperingen van personen verrichte diensten

RICHTLIJN 2006/112/EG. Vrijstelling van de btw van door zelfstandige groeperingen van personen aan hun leden verrichte diensten die direct nodig zijn voor de uitoefening van werkzaamheden in het verzekeringswezen door leden van die groepering. Is een nationale bepaling over de vrijstelling van de btw van een zelfstandige groepering van personen waarin geen voorwaarden worden gesteld of procedures worden voorgeschreven voor de vervulling van het vereiste van verstoring van de mededinging, in overeenstemming met artikel 132, lid 1, onder f), van richtlijn 2006/112/EG in samenhang met artikel 131 van deze richtlijn, en met het doeltreffendheidsbeginsel, het rechtszekerheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel? Welke criteria moeten worden aangelegd bij de beoordeling of is voldaan aan het vereiste van verstoring van de mededinging? Is voor de beantwoording van de tweede vraag van belang dat de diensten worden verricht door een zelfstandige groepering van personen aan leden die onder de rechtsmacht van verschillende lidstaten vallen?

Aangehaalde jurisprudentie: C-8/01 Taksatorringen; C-363/05 JP Morgan; C-408/06 Götz; C-288/07 Isle of Wight; C-407/07 Stichting Centraal Begeleidingsorgaan voor de Intercollegiale Toetsing; C-201/08 Plantanol; C-563/12 BDV Hungary Trading Kft.;

PREJUDICIËLE VERWIJZING – VK – 7 januari 2016 – Zaak C-633/15 – London Borough of Ealing – [verwijzing](#)

Vragen over btw-vrijstelling voor entreegelden zwembaden en sportzalen van een publiekrechtelijke instelling

RICHTLIJN 2006/112/EG. RICHTLIJN 89/465. Verzoeker is een publiekrechtelijke instelling, een organisatie zonder winstoogmerk, in Londen. Hij exploiteert een aantal

vrijtijdscentra (sportzalen, zwembaden) waarvan tegen betaling gebruik kan worden gemaakt. Verzoeker is btw-plichtig over de entreegelden. In 2013 dient verzoeker een vordering in bij verweerster (belastingdienst) voor teveel betaalde btw; hij stelt recht te hebben op vrijstelling van zijn entreegelden op grond van eerder genoemd artikel 132 btw-richtlijn. Verweerster wijst dit af op grond van de uitsluiting van sportdiensten verricht door lokale overheden in artikel 133, onder d van de Richtlijn. Het geschil tussen partijen betreft de betekenis, de werkings sfeer en de toepassing van artikel 133, onder d).

Aangehaalde jurisprudentie: C-442/05 Zweckverband zur Trinkwasserversorgung und Abwasserbeseitigung TorgauWestelbien; C-288/07 Isle of Wight Council; C-102/08 SALIX; C-174/08 NCC; C-94/09 CIE/FRA; C-495/12 Bridport and Westdorset Golfclub;

Douane (B – Fi)

HvJEU – ARREST – 21 januari 2016 – Zaak C-430/14 – Stretinskis – verwijzing Letland – [arrest](#)

Uitleg van het begrip verbonden personen in artikel 29, lid 1, onder d) CDW

VERORDENING (EEG) nr. 2913/92. VERORDENING (EEG) nr. 2454/93. Het betreft een geding tussen de Letse belastingdienst en verweerder, betreffende de bepaling van de douanewaarde van uit de Verenigde Staten ingevoerde goederen, met het oog op de aangifte ervan voor het vrije verkeer in de Europese Unie.

Hof: Een koper die een natuurlijke persoon is en een verkoper die een rechtspersoon is waarbinnen een verwant van de koper daadwerkelijk over het vermogen beschikt om de verkoopprijs van de verkochte goederen ten gunste van de koper te beïnvloeden, moeten worden beschouwd als verbonden personen in de zin van artikel 29, lid 1, onder d), van verordening (EEG) nr. 2913/92.

HvJEU – CONCLUSIE AG CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 12 januari 2016 – Gevoegde zaken C-226/14 en C-228/14 – Eurogate Distribution GmbH – verwijzing Duitsland – [conclusie](#)

Douaneregelingen en btw

VERORDENING (EEG) nr. 2913/92. VERORDENING (EEG) nr. 2454/93. ZESDE RICHTLIJN 77/388/EEG.

In de context van de niet-nakoming van de formele verplichtingen die gelden voor goederen die onder een opschortende regeling voor invoerrechten vallen, wenst de Duitse verwijzende rechter van het Hof te vernemen of, naast de douaneschuld die hierdoor ontstaat krachtens artikel 204 CDW, ook btw geheven kan worden. Als dat inderdaad het geval zou zijn, dan vraagt de verwijzende rechter of de btw verschuldigd is door de persoon die de formele douaneverplichtingen niet is nagekomen, ook al gaat het om een entreposeur die niet over de betrokken goederen kon beschikken. Deze zaken bieden het Hof de gelegenheid om de leer die het in arrest X heeft ontwikkeld te verfijnen. In dat arrest legde het Hof artikel 7 van de Zesde richtlijn aldus uit, dat btw verschuldigd is wanneer de betrokken goederen aan de in dat artikel bedoelde

douaneregelingen zijn onttrokken, zelfs indien een douaneschuld uitsluitend op grondslag van artikel 204 CDW is ontstaan.

A-G: Btw is verschuldigd wanneer de goederen op het tijdstip van hun wederuitvoer door het ontstaan van een douaneschuld krachtens artikel 204 CDW zijn onttrokken aan de in die artikelen bedoelde douaneregelingen, onder omstandigheden die kunnen doen vermoeden dat zij in het economische circuit van de Unie terecht zijn gekomen.

Subsidiair: De lidstaten hebben geen speelruimte met betrekking tot de heffing van btw wanneer een douaneschuld ontstaat krachtens artikel 204 van het communautair douanewetboek. Als btw moet worden geheven in de omstandigheden van de hoofdingen, kan de nationale wetgeving de entreposeur of de vervoerder aanwijzen als schuldenaar van deze belasting, ook wanneer zij niet over de goederen kunnen beschikken en geen aanspraak kunnen maken op aftrek van de verschuldigde btw

HvJEU – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – Nederland – Hoge Raad – 19 januari 2016 – Gevoegde zaken C-532/14 en C-533/14 – Toorank Productions – [conclusie](#)

Tariefindeling alcoholhoudende drank "Ferm Fruit"

A-G: In zaak C-533/14: Een drank als 'Ferm Fruit', die wordt verkregen door gisting van appelconcentraat, een alcoholvolumepercentage van 16 heeft en door zuivering door middel van verschillende filtratiemethoden neutraal is wat geur, kleur en smaak betreft, moet worden ingedeeld onder GN-post 2208, betreffende onder andere likeuren.

Dranken die worden verkregen door aan de drank 'Ferm Fruit' een reeks stoffen toe te voegen, zoals suiker, aroma's, kleur- en smaakstoffen, verdikkingsmiddelen en conserveermiddelen, maar geen gedistilleerde alcohol, moeten worden ingedeeld onder GN-post 2208."

In zaak C-532/14: Een drank met een alcoholvolumepercentage van 13,4 die wordt bereid door een als 'Ferm Fruit' aangeduide, door gisting van appelconcentraat verkregen, gezuiverde alcoholhoudende drank te mengen met suiker, aroma's, kleur- en smaakstoffen, verdikkingsmiddelen, conserveermiddelen en gedistilleerde alcohol, moet onder GN-post 2208 worden ingedeeld, ook al is die alcohol zowel in volume als in percentage niet meer dan 49 % van de in de drank voorkomende alcohol en bestaat 51 % daarvan uit door gisting verkregen alcohol.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – 29 januari 2016 – Hoge Raad – ECLI:NL:HR:2016:133 – [verwijzing](#)

Vragen over het CDW en uitleg begrip kosten van vervoer

VERORDENING (EEG) nr. 2913/92. Belanghebbende drijft een groothandel in textielgoederen en importeert in dat kader textielgoederen uit Azië. Dient artikel 32, lid 1, letter e, onder i, van het Communautair douanewetboek aldus te worden uitgelegd dat onder het begrip "kosten van vervoer" moet worden verstaan de door feitelijke vervoerders van de ingevoerde goederen in rekening gebrachte bedragen, ook ingeval deze vervoerders die bedragen niet rechtstreeks in rekening hebben gebracht aan de koper van de ingevoerde goederen maar aan een andere marktdeelnemer, die ten behoeve van de koper van de ingevoerde goederen de vervoerovereenkomsten met

feitelijke vervoerders heeft gesloten en die in verband met zijn bemoeienis met het doen verrichten van het vervoer hogere bedragen aan die koper in rekening heeft gebracht?

Aangehaalde jurisprudentie: HvJEU 6 juni 1990, Zaak C-11/89 Unifert

PREJUDICIËLE VERWJZING – Duitsland – 28 januari 2016 – Zaak C-679/15 – Ultra-Brag – [verwijzing](#)

VERORDENING (EEG) nr. 2913/92. Verzoekster is een Zwitsers logistieke onderneming met name op het gebied van transporten op de Europese binnenwateren. Zij vervoert twee transformatoren vanuit het communautair douanegebied in Zwitserland in. Eén transformator wordt uitgeladen, de andere blijft op het schip. Er ontstaat een noodsituatie; een schip dat in Straatsburg een turbine moet laden om naar Antwerpen te brengen kan dat wegens een technisch defect niet doen, en besloten wordt dat het schip van verzoekster het transport gaat overnemen. De transformator laat hij aan boord. Hij regelt de kortstondige wederuitvoer van de transformator met de Zwitserse douane. Vanwege omstandigheden lukt het niet om de Duitse douane in te lichten. Het schip vertrekt en passeert de grens met Duitsland zonder aangifte te doen van de transformator. De aangifte wordt alsnog alsnog de volgende dag zowel telefonisch als per mail gedaan. Bij terugkeer neemt de Duitse douane de transformator in beslag en legt verzoekster een aanslag douanerechten op voor de transformator. Verweerder verwijt L manifeste nalatigheid (het niet inroepen van professionele hulp). De verwijzende rechter oordeelt dat gezien de feiten sprake is van onregelmatige binnenbrenging in de zin van artikel 202, lid 1 van het douanewetboek. De vraag die moet worden beantwoord is van wiens gedrag moet worden uitgegaan bij het bepalen of sprake is van manifeste nalatigheid. Gezien de in de rechtspraak van het HvJEU (C-48/99 Söhlke en Söhlke ontwikkelde criteria zou dat wel gelden voor het gedrag van L, zeker gezien zijn jarenlange ervaring, maar volgens de verwijzende rechter niet voor verzoekster (de belanghebbende rechtspersoon).

Vennootschappen en vrijheid van vestiging (Fi)

HvJEU – CONCLUSIE A-G WATHELET – 27 januari 2016 – Zaak C-464/14 – SECIL – verwijzing Portugal – [conclusie](#)

Dubbele belastingheffing op winstuitkeringen en toepasselijkheid Europees-mediterrane overeenkomsten

ARTIKEL 63 en 64 VWEU. OVEREENKOMST EG-Tunesië. OVEREENKOMST EG-Libanon. Deze zaak stelt, anders dan eerdere zaken over de uitlegging van Europees-mediterrane overeenkomsten, vragen aan de orde over het vrij verkeer van kapitaal en betreft bijgevolg de toepassing van bepalingen van zowel het VWEU als de genoemde overeenkomsten. Het Hof zal zich derhalve voor het eerst moeten buigen over de eventuele voorrang van de ene bepaling boven de andere. SECIL is in Portugal gevestigde naamloze vennootschap naar Portugees recht. Zij is onderworpen aan de bijzondere regeling voor de belasting van groepen. SECIL produceert cement. In 2009 bezat zij 98,72 % van het maatschappelijk kapitaal van de een in Tunesië gevestigde vennootschap en 51,05 % van het maatschappelijk kapitaal van de in Libanon gevestigde vennootschap. In 2009 ontving SECIL van de in Tunesië en Libanon gevestigde vennootschappen dividenden voor een bedrag van 6 288 683,39 EUR en 2 022 478,12

EUR. Nadat van beide dochtervennootschappen belasting was geheven in, respectievelijk, Tunesië en Libanon, heeft SECIL de dividenden in Portugal aangegeven. Bij de belastingheffing is geen toepassing gegeven aan enige regeling tot voorkoming of vermindering van economische dubbele belasting. SECIL werd aldus verplicht de Fazenda pública (schatkist) een totaalbedrag van 4 587 208,20 EUR aan vennootschapsbelasting te betalen.

A-G: Artikel 31 van de Overeenkomst EU-Tunesië en artikel 30 van de Overeenkomst EG-Libanon, zijn niet van toepassing op het hoofdgeding, dat uitsluitend betrekking heeft op het vrij verkeer van kapitaal. Artikel 34 Overeenkomst EG-Tunesië en de artikelen 31 en 33 van de Overeenkomst EU-Libanon zijn duidelijke, nauwkeurige en onvoorwaardelijke voorschriften die rechtstreekse werking hebben.

Artikel 34 van de Overeenkomst EU-Tunesië, en de artikelen 31 en 33 van de Overeenkomst EU-Libanon verzetten zich tegen een regeling van een lidstaat die het recht op (gehele of gedeeltelijke) voorkoming van economische dubbele belastingheffing op winstuitkeringen beperkt tot gevallen waarin de zetel of het daadwerkelijk bestuur van de uitdelende vennootschap zich op Portugees grondgebied bevindt dan wel de vennootschap is gevestigd in een andere lidstaat van de Unie of de EER. De in strijd met deze bepalingen geïnde bedragen moeten met rente aan de belastingplichtige worden terugbetaald. Een nationale regeling die de integrale of gedeeltelijke aftrek – naargelang het geval – van dividenden van vennootschappen waarvan de zetel of het daadwerkelijke bestuur zich buiten de Unie of de EER bevindt niet toestaat, kan geen grondslag vinden in artikel 89 van de Overeenkomst EG- Tunesië, noch in artikel 85 van de Overeenkomst EG-Libanon, anderzijds. Artikel 63 VWEU verzet zich tegen een regeling van een lidstaat die het recht op (gehele of gedeeltelijke) voorkoming van economische dubbele belastingheffing op winstuitkeringen beperkt tot gevallen waarin de zetel of het daadwerkelijk bestuur van de uitdelende vennootschap zich op Portugees grondgebied bevindt dan wel de vennootschap is gevestigd in een andere lidstaat van de Unie of de EER. De in strijd met deze bepaling geïnde bedragen moeten met rente aan de belastingplichtige worden terugbetaald.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – VK – 5 januari 2016 – Zaak C-628/15 – The Trustees of the BT Pension Scheme – [verwijzing](#)

Vragen over regeling van het VK inzake het dividend uit buitenlands inkomen

ARTIKELEN 49 en 63 VWEU. Het Britse pensioenfonds bezat zowel aandelenparticipaties in ondernemingen die in het Verenigd Koninkrijk waren gevestigd als in ondernemingen die in andere lidstaten of buiten de EU waren gevestigd. Dit verzoek betreft de regeling van het VK inzake het dividend uit buitenlands inkomen waarover het EU-Hof zich eerder in arrest *Test Claimants in the FII Group Litigation* (arrest van 12 december 2006, C-446/04) heeft uitgesproken. In deze zaak is met name de vraag aan de orde welke rechten krachtens het Unierecht toekomen aan vrijgestelde aandeelhouders die op grond van de nationale regeling geen recht hadden op een belastingkrediet voor dividend uit buitenlands inkomen. En over de reikwijdte van artikel 63 VWEU. Aangehaalde jurisprudentie: C-446/04 *Test Claimants*; C-35/11 (*idem*);

REGELGEVING

Ja, hij komt, de anti-BEPS richtlijn van de EU ([taxence](#))

Vragen over de dienstenrichtlijn, detailhandel en ruimtelijke-ordeningsvoorschriften

RICHTLIJN 2006/123/EG. De gemeenteraad van Appingedam heeft het bestemmingsplan 'Stad Appingedam' vastgesteld. Het bestemmingsplan heeft betrekking op het Woonplein aan de rand van Appingedam. Het Woonplein is een winkelgebied voor omvangrijke detailhandel, zoals meubelen, keukens en bouwmaterialen. Een vastgoedbedrijf is het er niet mee eens dat daar geen schoen- en kledingwinkel mag worden gevestigd. Het vindt dat de gemeenteraad in strijd handelt met de Europese Dienstenrichtlijn door daar alleen detailhandel in omvangrijke goederen toe te staan. De Afdeling bestuursrechtspraak ziet zich voor de vraag gesteld of de Europese Dienstenrichtlijn van toepassing is. Daarom wil zij allereerst van het Hof weten of detailhandel, die bestaat uit de verkoop van goederen aan consumenten, een dienst is. Daarnaast wil de Afdeling bestuursrechtspraak weten of de Dienstenrichtlijn van toepassing is op ruimtelijke-ordeningsvoorschriften die ertoe strekken de leefbaarheid van het stadscentrum te behouden en leegstand tegen te gaan. Ten derde wil de Afdeling bestuursrechtspraak duidelijkheid over de vraag of in deze zaak sprake is van een zogenoemde 'zuiver interne situatie' en of de Dienstenrichtlijn op zo'n situatie van toepassing is.

- Raad van State wil uitleg over Europese Dienstenrichtlijn ([ECER](#))

EINDUITSPRAAK – Raad van State – 27 januari 2016 –
[ECLI:NL:RVS:2016:168](#) (raamprostitutie) – [ECLI:NL:RVS:2016:160](#)
(bootvervoer)

Eén uitspraak gaat over de weigering door de burgemeester van Amsterdam om exploitatievergunningen te verlenen voor twee raamprostitutiebedrijven, omdat de exploitant ook kamers verhuurde aan prostituees met wie hij niet in een voor hem begrijpelijke taal kan communiceren. De andere uitspraak gaat over de weigering door het Amsterdamse gemeentebestuur om een exploitatievergunning te verlenen voor bootvervoer door de Amsterdamse grachten. Volgens het gemeentebestuur is het maximale aantal vergunningen voor bootvervoer op grond van het zogenoemde volumebeleid van de gemeente bereikt en komt de exploitant niet in aanmerking voor een vergunning buiten de uitgifteronde. In de zaak over het raamprostitutiebedrijf heeft de Afdeling geoordeeld dat de Dienstenrichtlijn zich niet verzet tegen een voorschrift waarin is bepaald dat de exploitant en de prostituee in een voor beiden begrijpelijke taal moeten kunnen communiceren. Dit is naar haar oordeel een geschikt en effectief middel dat bijdraagt aan de signaalfunctie van de exploitant om gedwongen prostitutie en mensenhandel Detentie (omstandigheden), recht op leven, politieonderzoek (S) Diensten (B) te melden. In de zaak over het bootvervoer is de Afdeling bestuursrechtspraak van oordeel dat het zogenoemde volumebeleid van de gemeente Amsterdam op twee punten in strijd is met de Dienstenrichtlijn.

- [Persbericht Raad van State](#)
- Onbeperkte duur Amsterdamse rondvaartvergunningen in strijd met EU-Dienstenrichtlijn ([ECER](#))

NOOT – HVJEU 23 december 2015 Zaak C-293/14 Hiebler
Fireworks or back-fire? The Austrian Chimney Sweeper Case ([Leiden law blog](#))

dat de appelrechter terecht heeft aangenomen dat verweerster geen beleggingsadvies heeft gegeven. Bevestiging daarvoor vindt hij ook in arrest HvJEU, zaak C-356/00 Testa et Lazzeri. De vraag die in deze zaak moet worden beantwoord is of de vermogensbeheersovereenkomst die, zoals de appelrechter heeft vastgesteld verweerster met verzoeker is aangegaan, reeds een 'transactie ter zake van de aankoop en vervreemding van financiële instrumenten' in de zin van de Duitse wet. Is het ontvangen en doorgeven van een order die vermogensbeheer als inhoud heeft (artikel 4, lid 1, punt 9, MiFID), een beleggingsdienst in de zin van artikel 4, lid 1, punt 2, eerste volzin, juncto bijlage I, deel A, punt 1, MiFID?"

REGELGEVING NL – Implementatiebesluit wijziging richtlijn transparantie Besluit van 20 januari 2016 tot wijziging van het Besluit melding zeggenschap in uitgevende instellingen Wft, het Besluit bestuurlijke boetes financiële sector en het Besluit openbare biedingen Wft ter implementatie van richtlijn nr. 2013/50/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2013 tot wijziging van Richtlijn 2004/109/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de transparantievereisten die gelden voor informatie over uitgevende instellingen waarvan effecten tot de handel op een gereguleerde markt zijn toegelaten, Richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en Richtlijn 2007/14/EG van de Commissie tot vaststelling van concrete uitvoeringsvoorschriften van een aantal bepalingen van Richtlijn 2004/109/EG (PbEU 2013, L 294) (overheid.nl)

REGELGEVING EU

- BNC Fiche: Voorstel voor een verordening betreffende het prospectus (overheid.nl)
- Implementatiewet wijziging richtlijn transparantie ([Staatsblad 2016, nr. 31](#))

CONSULTATIE

- Reactie van Nederland op de consultatie over de cumulatieve impact van wet- en regelgeving voor de financiële sector, de consultatie inzake gedekte obligaties in de Europese Unie en de consultatie met betrekking tot Europese durfkapitaalfondsen en socialeondernemingsfondsen ([kamerstukken 22112, nr. 2045](#))
- Consultation on how to create a stronger European market for consumer financial services ([EC](#))

Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B – C – S)

EHRM – 14 januari 2016 – D.A. ea. t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2 - fr)

- Zie onder: eerlijk proces: (over oplopen hepatitis als gevolg van een bloedtransfusie)

HvJEU – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 21 januari 2016 – C-448/14 – Davitas – verwijzing Duitsland – Zaak [conclusie](#)

Is een stof van minerale oorsprong aan te merken als voedingsmiddel of voedingsingrediënt?

VERORDENING (EG) nr. 258/97. Het betreft een geding tussen Davitas en de Duitse autoriteiten, als gevolg van het verbod door deze autoriteiten op het in de handel brengen van het product met de naam „De Tox Forte”, een voedingsmiddel dat bestaat uit clinoptiloliet, een minerale stof van vulkanische oorsprong. Het hoofdgeding betreft de vraag of een dergelijke stof, die in de natuur aanwezig is en niet ontstaat door een bewerking door de mens, maar niet het voorwerp is geweest van menselijke consumptie, een nieuw voedingsmiddel in de zin van artikel 1 van verordening nr. 258/97 is, zodat daarvoor vóór het in de handel wordt gebracht, de door deze verordening vastgestelde veiligheidscontrole moet gebeuren.

A-G: Het begrip voedingsmiddel of voedselingrediënt met een nieuwe primaire molecuulstructuur in de zin van artikel 1, lid 2, onder c), van verordening (EG) nr. 258/97, omvat mede een stof van minerale oorsprong die in de natuur bestaat en waarop geen productieprocedé is toegepast dat haar molecuulstructuur kan wijzigen, wanneer deze structuur geen ingrediënt was van een op het grondgebied van de Unie vóór 15 mei 1997 geconsumeerd voedingsmiddel.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 5 januari 2016 – Zaak C-621/15 – W. – [verwijzing](#)

Vragen over bewijs van causaal verband tussen toediening vaccin en optreden van ziekte MS

RICHTLIJN 85/374/EEG. W. krijgt een vaccin tegen hepatitis B toegediend. Korte tijd later krijgt hij multiple sclerose en overlijdt aan de gevolgen van die ziekte. Volgens verzoekers heeft hij MS gekregen door toediening van het vaccin. In eerste instantie krijgen verzoekers gelijk. Het bewijs is gebaseerd op wetenschappelijke onderzoeken, de korte tijd tussen toediening van het vaccin en het optreden van de ziekte en het feit dat niemand anders in zijn familie die ziekte heeft. In laatste instantie wordt het arrest van de eerdere rechter vernietigd. Daartegen hebben verzoekers cassatieberoep ingesteld. De cassatierechter stelt vragen van uitleg over artikel 4 van richtlijn 85/374. Aangehaalde jurisprudentie: C-127/04 O’Byrne; C-358/08 Aentis; C-310/13 Novo Nordisc Pharma;

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 25 januari 2016 – Zaak C-672/15 –
Noria Distribution – [verwijzing](#)

Vragen over verenigbaarheid Franse wetgeving inzake voedingssupplementen met vrij verkeer-bepalingen

RICHTLIJN 2002/46/EG. Verzoekster wordt **vervolgd** voor de verkoop zonder vergunning van in de EU niet toegelaten voedingsmiddelen. Het gaat om voedingssupplementen die door de aard of de dosering gevaar opleveren voor de volksgezondheid. Voor de meeste in de handel gebrachte producten heeft verzoekster een vergunning aangevraagd maar die aanvragen zijn afgewezen. Een beperking van het vrije goederenverkeer vergt een rechtvaardiging en het zou strijdig met het EU-recht kunnen zijn maximumdoseringen vast te stellen zonder dat op basis van wetenschappelijk onderzoek een veiligheidslimiet is vastgesteld.

1. Staan richtlijn 2002/46/EG en de communautaire beginselen van vrij verkeer van goederen en wederzijdse erkenning in de weg aan de opstelling van een nationale regeling, die wederzijdse erkenning uitsluit voor voedingssupplementen op basis van vitamines en mineralen die afkomstig zijn uit een andere lidstaat, door te bepalen dat de vereenvoudigde procedure niet wordt toegepast voor producten op basis van voedingsstoffen waarvan de waarden de limieten die bij het arrêté van 9 mei 2006 zijn vastgesteld overschrijden, en die in een andere lidstaat rechtmatig in de handel zijn gebracht?
2. Kunnen maximale dagelijkse hoeveelheden vitamines en mineralen worden vastgesteld in verhouding tot de aanbevolen dagelijkse hoeveelheid door uit te gaan van een waarde van driemaal de aanbevolen dagelijkse hoeveelheden voor voedingsstoffen die het minste risico opleveren, van een waarde die overeenkomt met de aanbevolen dagelijkse hoeveelheden voor voedingsstoffen waarbij een risico bestaat dat de maximale veiligheidslimiet wordt overschreden, en van een waarde die onder de aanbevolen dagelijkse hoeveelheden ligt dan wel nul bedraagt voor de voedingsstoffen die het meeste risico opleveren?
3. Kunnen op basis van richtlijn 2002/46, maar tevens op basis van de beginselen die ten aanzien van de bepalingen inzake het vrije verkeer van goederen zijn ontwikkeld in de rechtspraak van het Hof, doseringen uitsluitend op basis van nationale wetenschappelijke adviezen worden vastgesteld, terwijl uit conclusies van recente, internationale wetenschappelijke adviezen onder identieke gebruiksomstandigheden hogere doses naar voren komen?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 28 januari 2016 – Zaak C-662/15 –
Lohmann & Rauscher International – [verwijzing](#)

Vragen over etikettering van chirurgisch wondverband en uitleg begrip fabrikant

RICHTLIJN 93/42/EEG. Verzoekster is producent van verpakt chirurgisch wondverband, een medisch hulpmiddel van klasse I in de zin van de bijlage IX bij Richtlijn 93/42. Zij heeft de EG-markering met de informatie op de verpakking aangebracht en distribueert dit in de EU via concernondernemingen. Verweerster BIOS Naturprodukte koopt deze verpakkingen bij verzoekster of in andere lidstaten en distribueert deze, maar plakt stickers op de buitenzijde met haar eigen gegevens over het aan verzoekster toegekende 'Pharmazentralnummer'. De overige gegevens van verzoekster blijven leesbaar. Het Pharmazentralnummer is een in Duitsland gebruikelijk (niet wettelijk voorgeschreven) centraal toegekend nummer ter vereenvoudiging van gegevensverwerking, zowel voor klanten, apotheken als ziekenfondsen. Verzoekster stelt dat verweersters distributiewijze inbreuk maakt op wettelijke regelingen omdat verweerster geen nieuwe conformiteitsbeoordelingsprocedure heeft uitgevoerd alvorens haar stickers aan te brengen. De verwijzende rechter oordeelt dat de enige relevante Duitse wetgeving hier de wet op de medische hulpmiddelen is (omzetting Richtlijn 93/42). Hij wijst ook op de nog lopende zaak C-277/15. De vraag is of een nieuwe conformiteitsbeoordeling nodig is. Verzoekster wijst op de ruime definitie van het begrip 'fabrikant' in de richtlijn en meent dat ook verweerster dan als 'fabrikant' moet worden beschouwd. Door het aanbrengen van de sticker kan ook het publiek tot dat oordeel komen. Door het overplakken van het Pharmazentralnummer wordt de traceerbaarheid in gevaar gebracht. De verwijzende rechter twijfelt aan dat argument aangezien de overige informatie zichtbaar blijft.

Aangehaalde jurisprudentie: (nog lopende zaak) C-277/15 Servoprax

NOOT - EHRM 15 december 2015 [Lopes de Sousa Fernandes t. Portugal](#) over medische nalatigheid

Jeremy Hyam: Mere negligence may breach Art 2 in NHS hospital cases (UK human rights blog)

NOOT – EHRM 27 augustus 2015 [Parrillo t. Italië](#) over donatie embryo's medisch onderzoek

Parrillo v Italy: Parliamentary Process as Proportionality? ([pluricourts](#))

NOOT - HVJEU conclusie AG in zaken [C-358/14](#), [C-547/14](#) en [C-477/14](#) tabakszaken

AG Kokott rejects challenges to the validity of the Tobacco Products Directive – implications for standardised packaging legislation in the Member States? ([EU law analysis](#))

OVERIG

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1829/2003 wat betreft de mogelijkheid voor de lidstaten het gebruik van genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders op hun grondgebied te beperken of te verbieden (doorlopend programma) (COM(2015) 177 final – 2015/0093 (COD)), [PB C 13 van 15.1.2016](#)

om op die manier na te gaan of de normaal geïnformeerde en redelijk omzichtige en oplettende gemiddelde Europese consument, bij het zien van de naam van een product, als referentiebeeld het product waarvoor de beschermde geografische aanduiding geldt, voor de geest zal komen. Het gebruik van een benaming dat in de zin van die bepaling als „voorstelling” van een in bijlage III bij die verordening opgenomen geografische aanduiding is aangemerkt, kan ook dan niet worden toegestaan wanneer er geen risico van verwarring bestaat.

- HvJEU: gemiddelde Europese consument uitgangspunt bij bescherming geografische aanduiding Calvados ([IE-forum](#))

HvJEU – CONCLUSIE AG SZPUNAR – 13 januari 2016 – Zaak C-597/14 P – Xavier Grau Ferrer – [conclusie](#)

Omvang bevoegdheid kamers van beroep wanneer een niet tijdig overgelegd bewijselement wordt aanvaard

VERORDENING (EG) nr. 207/2009. VERORDENING (EG) nr. 2868/95. In deze hogere voorziening is onder meer een voor de praktijk van het BHIM belangrijk procedureel aspect aan de orde, namelijk de omvang van de bevoegdheid van de kamers van beroep wanneer een niet tijdig overgelegd bewijselement wordt aanvaard, op grond van artikel 76, lid 2, van verordening (EG) nr. 207/2009

A-G: Gelet op het bovenstaande geef ik het Hof in overweging de hogere voorziening af te wijzen en te gelasten dat het BHIM zijn kosten draagt.

HvJEU – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 19 januari 2016 – Zaak C-470/14 – EGEDA e.a. – verwijzing Spanje – [conclusie](#)

Over de billijke compensatie voor thuiskopieën

RICHTLIJN 2001/29/EG. De uitzondering voor het maken van thuiskopieën, die de Unierechtelijke bepalingen betreffende het auteursrecht en de naburige rechten ook kennen, is al enkele jaren in diverse arresten van het Hof aan de orde geweest. Deze zaak, die in het verlengde daarvan ligt, kan echter ook een keerpunt vormen in de ontwikkeling van deze rechtspraak. Het oordeel van het Hof in de onderhavige zaak zal namelijk bepalend zijn voor de handelingsmarge van de nationale wetgevers en indirect van de Uniewetgever om de toepasselijke bepalingen van Unierecht met betrekking tot de keuze van de financieringswijze van de uit hoofde van de uitzondering voor het maken van thuiskopieën verschuldigde compensatie om te vormen teneinde een alternatief te bieden voor de tegenwoordig, althans in de rechtsstelsels van continentaal Europa, meest gangbare vorm van een heffing over elektronische installaties.

A-G: Artikel 5, lid 2, onder b), van richtlijn 2001/29/EG verzet zich niet ertegen dat de daarin vermelde billijke compensatie uit de algemene staatsbegroting wordt gefinancierd. Artikel 5, lid 2, onder b), van richtlijn 2001/29 verzet zich ertegen dat het bedrag van de daarin vermelde compensatie wordt vastgesteld binnen de van tevoren per begrotingsjaar bepaalde grenzen zonder dat daarbij rekening wordt gehouden met de geraamde omvang van het door de rechthebbenden ondervonden nadeel.

- Fair compensation for private copying: another EGEDA reference ([1709blog](#))
- BREAKING: AG Szpunar says that fair compensation for private copying can be funded through state budget but amount cannot be established ex ante ([IP Kat](#))
- Billijke compensatie thuiskopie uit staatskas mag, maar niet tevoren begroot ([IE-forum](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 12 januari 2016 – Zaak C-641/15 – Verwertungsgesellschaft Rundfunk – [verwijzing](#)

Vragen over auteursrechten en hotelkamertelevisies

RICHTLIJN 2006/115/EG. Verzoekster is een auteursrechtenorganisatie. Verweerster is een vennootschap met beperkte aansprakelijkheid naar Oostenrijks recht. Zij exploiteert hotel Edelweiss. In de kamers van het hotel zijn televisietoestellen geplaatst. Zij vraagt voor het gebruik van de kamer (met „hotelkamertelevisie”) een vergoeding per kamer en per overnachting. Zij vraagt geen bijzondere of extra vergoeding voor het gebruik van de tv-toestellen. Verzoekster meent dat hotel Edelweiss een auteursrechtelijk relevante exploitatiehandeling stelt in de vorm van een mededeling aan het publiek, waarvoor toestemming vereist is en waarvoor verzoekster recht heeft op een vergoeding. De verwijzende rechter stelt de volgende vraag: Is aan de voorwaarde „tegen een toegangsprijs” zoals opgenomen in artikel 8, lid 3, van richtlijn 2006/115/EG voldaan wanneer in de hotelkamers televisietoestellen gebruikt kunnen worden en de kamerprijs ook het gebruik van het televisietoestel en de daarmee ontvangbare televisie- en radioprogramma’s omvat?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Zweden – 18 januari 2016 – Zaak C-654/15 – Länsförsäkringar – [verwijzing](#)

Vragen over verwarringsgevaar indien de merkhouders binnen vijf jaar geen normaal gebruik heeft gemaakt van het gemeenschapsmerk

VERORDENING (EG) nr. 207/2009. Verzoekster is werkzaam in de financiële sector en houdster van een gemeenschapsmerk in onder meer de makelaardij/taxaties/verhuur onroerende zaken en voor bouw/reparaties. Verweerster Matek zit in de montagebouw van houten huizen. Zij heeft haar gemeenschapsmerk in 2007 in gebruik genomen. Verzoekster start een procedure tegen verweerster wegens inbreuk op haar gemeenschapsmerk in de jaren 2008/2011 en vraagt een verbod op gebruik van haar merk, of gelijksoortige tekens. Zij stelt dat er gevaar voor verwarring bij het publiek kan ontstaan over de tekens van partijen. Verweerster acht de gelijkenis niet zodanig dat er gevaar voor verwarring is. De Rechtbank ziet verwarringsgevaar. Het Hof oordeelt dat er sprake is van gelijkenis van het teken maar wat daadwerkelijk vergeleken moet worden is de daadwerkelijk uitgeoefende werkzaamheid. Het Hof ziet geen verwarringsgevaar. De verwijzende rechter leest in verordening 207/2009 dat ‘verwarring’ afhangt van verschillende factoren (mate van bekendheid, mogelijk associatie van het merk e.d.). Is het van betekenis dat deze gedurende een tijdvak dat de merkhouders binnen de termijn van vijf jaar te rekenen vanaf de inschrijving in de Unie geen normaal gebruik van het

Martin Lagonda samen met andere vennootschappen veroordeeld tot betaling aan Pebros Servizi van een bepaalde som, te vermeerderen met wettelijke interest en de kosten. Hoewel Aston Martin Lagonda een kennisgeving heeft ontvangen en in staat is gesteld om deel te nemen aan de procedure die tegen haar was aangespannen, is zij niet verschenen zodat de procedure in haar afwezigheid heeft plaatsgevonden. Op basis van dit vonnis heeft Pebros Servizi op 14 oktober 2014 verzocht om afgifte van een Europese executoriale titel krachtens verordening nr. 805/2004, teneinde de procedure van tenuitvoerlegging aan te vatten met het oog op invordering van haar schuldvordering. Daar de rechtbank Bologna eraan twijfelde of deze verordening van toepassing is doordat naar Italiaans recht de verstekprocedure („in contumacia”) geen bekentenis impliceert, heeft het de behandeling van de zaak geschorst en het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag: „In geval van een verstekvonnis (niet-verschijning ter terechtzitting) waarbij de afwezige verweerder is veroordeeld zonder dat hij evenwel als partij die niet aan de procedure heeft deelgenomen op welke wijze dan ook de vordering uitdrukkelijk erkent, is het dan zaak van het nationale recht om te bepalen of deze procedurele houding al dan niet geldt als niet-betwisting in de zin van verordening nr. 805/2004, en mag het nationale recht in dat geval eventueel bepalen dat er dan geen sprake is van een niet-betwiste schuldvordering? Of impliceert een verstekvonnis reeds naar zijn aard alleen dat er volgens het recht van de Unie sprake is van een niet-betwiste schuldvordering, zodat – ongeacht de wijze waarop de nationale rechter die vraag beoordeelt – verordening nr. 805/2004 van toepassing is?”

A-G: Gelet op een en ander geef ik het Hof in overweging, zich bevoegd te verklaren om te antwoorden op de prejudiciële vraag van de rechtbank te Bologna.

HvJEU – ARREST – 21 januari 2016 – Zaak C-521/14 – SOVAG – [arrest](#)

Schadeloosstelling aan slachtoffer verkeersongeval

VERORDENING (EG) nr. 44/2001 Het betreft een geding tussen SOVAG, een in Duitsland gevestigde verzekeringsmaatschappij, en If, een in Finland gevestigde verzekeringsmaatschappij, betreffende een verzoek om vergoeding van een voor de schadeloosstelling van het slachtoffer van een verkeersongeval betaald geldbedrag.

Hof: Het toepassingsgebied van artikel 6, punt 2, van verordening (EG) nr. 44/2001 strekt zich mede uit tot een door een derde in overeenstemming met de bepalingen van nationaal recht tegen de verweerder in de oorspronkelijke procedure ingediende vordering waarmee een met de oorspronkelijke vordering nauw samenhangende aanspraak geldend wordt gemaakt die strekt tot vergoeding van door die derde aan de verzoeker in die oorspronkelijke procedure uitgekeerde schadeloosstellingen, op voorwaarde dat die vordering er niet enkel toe strekt de verweerder af te trekken van zijn gerecht.

- Jurisdiction rules on joinders apply regardless of whether they are brought by or against third parties. The insurance title does not apply between professional parties. CJEU in Sovag. ([GAVL](#))

gevolgen van een verklaring van een officiële dierenarts van een lidstaat voor de bevoegde instantie van een andere lidstaat?

A-G: De in punt 1.4 van hoofdstuk V van bijlage I bij verordening (EG) nr. 1/2005 bedoelde „transport- en rusttijden” mogen een rusttijd van langer dan één uur of meerdere rusttijden omvatten, mits elke gecombineerde periode van fysieke verplaatsing van ten hoogste veertien uur van de volgende wordt gescheiden door een rusttijd van minstens één uur en dit voorts geen inbreuk maakt op de andere vereisten van die verordening. Het is aan de nationale rechter om dit na te gaan. Totdat zij de plaats van bestemming in de zin van artikel 2 van die verordening bereiken, vereist punt 1.5 van hoofdstuk V van bijlage I bij die verordening evenwel dat de dieren, elke 29 uur nadat zij voor het eerst zijn ingeladen op de plaats van vertrek in de zin van eerstgenoemde bepaling, worden uitgeladen, gevoederd en gedrenkt, en een rusttijd van minstens 24 uur krijgen. Dit laat de mogelijkheid onverlet om ingevolge punt 1.8 van dat hoofdstuk de transporttijd te verlengen met twee uur in het belang van de dieren, met name gelet op de nabijheid van de plaats van bestemming.

– Bij de beoordeling van een aanvraag om betaling van uitvoerrestituties overeenkomstig artikel 4, lid 2, van verordening (EU) nr. 817/2010 van de Commissie van 16 september 2010 tot vaststelling, op grond van verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad, van uitvoeringsbepalingen met betrekking tot de voor de toekenning van uitvoerrestituties te vervullen voorwaarden in verband met het welzijn van levende runderen tijdens het vervoer, is een instantie die verantwoordelijk is voor de betaling van uitvoerrestituties niet gebonden aan de overeenkomstig artikel 2, lid 3, van die verordening door de officiële dierenarts aangebrachte vermelding. Wanneer die instantie beslist om af te wijken van de aan die vermelding ten grondslag liggende feitelijke beoordeling door de dierenarts ter zake van de gezondheid en het welzijn van de dieren, moet zij zich evenwel baseren op objectief en specifiek bewijs betreffende de gezondheid en het welzijn van de dieren. Indien de aanvraag geheel of gedeeltelijk wordt afgewezen, moet die instantie in elk geval haar beslissing met redenen omkleden, en is het aan de exporteur om in dat geval aan te tonen dat het bewijs waarop die instantie zich baseert, niet ter zake doet.

HvJEU – CONCLUSIE A-G SHARPSTON – 28 januari 2016 – Zaak C-96/15 –
Saint Louis Sucre – verwijzing Frankrijk – [conclusie](#)

VERORDENING (EG) nr. 1260/2001. VERORDENING (EU) nr. 1360/2013. Het Hof heeft reeds bij eerdere gelegenheden – met name in zijn uitspraken in de zaken Jülich I en Jülich II – uitlegging gegeven aan de ingewikkelde regels voor de berekening van de productieheffingen. Gedurende deze verkoopseizoenen mochten de producenten een bepaalde hoeveelheid van hun voorraad overdragen naar het volgende jaar. Met ingang van het verkoopseizoen 2006/2007, dat op 1 juli 2006 begon, werd de gemeenschappelijke marktordening hervormd en werd de rechtstreekse samenhang tussen de financiering van uitvoerrestituties en heffingen op de productie verbroken. In zijn verzoek om een prejudiciële beslissing vraagt het Tribunal de grande instance de Nanterre (Frankrijk) het Hof te bepalen hoe de productieheffingen moeten worden toegepast op de voorraden die op 30 juni 2006 werden aangehouden, een vraagstuk dat noch in de zaak Jülich I noch in de zaak Jülich II aan de orde was.

Gerecht: De boete van 131 miljoen voor deelname aan het kartel op de markt voor projecten inzake gasgeïsoleerd schakelmateriaal blijft ongewijzigd. Het beroep wordt verworpen.

HvJEU – ARREST – 20 januari 2016 – Zaak C-428/14 – DHL Express (Italy) en DHL Global Forwarding (Italy) – verwijzing Italië – [persbericht](#) – [arrest](#)

ARTIKEL 101 VWEU. VERORDENING (EG) nr. 1/2003. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen enerzijds DHL en anderzijds de mededingingsautoriteit betreffende het besluit waarbij deze laatste autoriteit aan DHL geldboeten heeft opgelegd omdat zij heeft deelgenomen aan een kartel in de sector van het internationale goederenvervoer over de weg vanuit en naar Italië, en derhalve artikel 101 VWEU heeft geschonden.

Hof: De binnen het kader van het „European Competition Network” (ECN) aangenomen rechtsinstrumenten, en inzonderheid de binnen dat kader aangenomen modelclementieregeling, zijn niet bindend voor de nationale mededingingsautoriteiten. Tussen enerzijds het immunitetsverzoek dat een onderneming bij de Europese Commissie heeft ingediend of voornemens is weldra in te dienen en anderzijds het beknopte verzoek dat met betrekking tot hetzelfde kartel bij een nationale mededingingsautoriteit is ingediend, bestaat geen juridische band die de laatstbedoelde autoriteit ertoe verplicht om het beknopte verzoek te beoordelen in het licht van het immunitetsverzoek. Of het beknopte verzoek een getrouwe afspiegeling vormt van de inhoud van het bij de Commissie ingediende immunitetsverzoek, is in dit verband irrelevant. Wanneer het bij een nationale mededingingsautoriteit ingediende beknopte verzoek een beperkter materieel voorwerp heeft dan het bij de Commissie ingediende immunitetsverzoek, hoeft deze nationale autoriteit geen contact op te nemen met de Commissie of met de onderneming zelf teneinde vast te stellen of deze onderneming concrete voorbeelden heeft gevonden van onrechtmatige gedragingen in de sector waarop beweerdelijk wel het immunitetsverzoek maar niet het beknopte verzoek betrekking heeft. De bepalingen van het Unierecht, en met name artikel 101 VWEU en verordening nr. 1/2003, moeten aldus worden uitgelegd dat zij er zich niet tegen verzetten dat een nationale mededingingsautoriteit in omstandigheden als die welke in het hoofdgeding aan de orde zijn, een beknopt immunitetsverzoek aanvaardt van een onderneming die de Commissie om boetevermindering maar niet om volledige boete-immuniteit heeft verzocht.

HvJEU – ARREST – 21 januari 2016 – Zaak C-603/13 P – Galp Energia España e.a. / Commissie – [arrest](#)

ARTIKELEN 101, 261 en 264 VWEU. VERORDENING (EG) nr. 1/2003. Met hun hogere voorziening vorderen GALP Energía España e.a. vernietiging van het arrest van het Gerecht van 16 september 2013, in zaak T-462/07.

Hof: Het arrest van het Gerecht van 16 september 2013, Galp Energía España e.a./Commissie (T-462/07), wordt vernietigd voor zover in punt 3 van het dictum van dat arrest de nieuwe hoogte van de aan GALP Energía España e.a. op te leggen geldboeten wordt bepaald met inachtneming van de door het Gerecht op grond van zijn volledige rechtsmacht in de motivering van dat arrest ten onrechte gedane vaststelling

dat GALP Energía España e.a. op de hoogte waren van de deelname van de andere kartelleden aan het compensatiestelsel, tevens konden voorzien dat die kartelleden zouden deelnemen aan het toezichtstelsel, en dus daarvoor aansprakelijk konden worden gesteld. De hogere voorziening wordt afgewezen voor het overige.

Het bedrag van de geldboete die aan GALP Energía España e.a. S.A. en Petróleos de Portugal, S.A. hoofdelijk is opgelegd in artikel 2 van beschikking C(2007) 4441 wordt vastgesteld op 7,7 miljoen EUR, waarbij GALP Energía SGPS, S.A. hoofdelijk aansprakelijk is voor een bedrag van 5,72 miljoen EUR.

HvJEU – ARREST – 21 januari 2016 – Zaak C-74/14 – Eturas e.a. – verwijzing Litouwen – [arrest](#)

ARTIKEL 101, lid 1, VWEU. Het betreft een geding tussen Eturas e.a. en de Litouwse mededingingsautoriteit over een besluit waarbij deze laatste die reisbureaus heeft veroordeeld tot betaling van geldboeten wegens het afspreken van en deelnemen aan mededingingsversturende praktijken.

Hof: Wanneer de beheerder van een informatiesysteem dat bedoeld is om reisbureaus in staat te stellen volgens een uniforme wijze van boeking via hun internetsite reizen te verkopen, naar die marktdeelnemers via een persoonlijke elektronische brievenbus de mededeling verzendt dat de kortingen op via dat systeem verkochte producten voortaan beperkt zijn en in het betrokken systeem na de verspreiding van die mededeling de noodzakelijke technische wijzigingen worden aangebracht om die maatregel ten uitvoer te leggen, die marktdeelnemers vanaf het moment dat zij op de hoogte waren van de door de beheerder van het systeem verzonden mededeling, kunnen worden vermoed te hebben deelgenomen aan een onderling afgestemde feitelijke gedraging in de zin van die bepaling, indien zij zich niet publiekelijk hebben gedistantieerd van die gedraging, die gedraging niet hebben aangegeven bij de administratieve entiteiten of ter weerlegging van dat vermoeden geen andere bewijzen hebben aangevoerd, zoals het bewijs van een systematische toepassing van een korting die de betrokken bovengrens overschrijdt. Het staat aan de verwijzende rechter om aan de hand van de nationale voorschriften inzake de beoordeling van de bewijzen en de bewijsstandaard na te gaan of, in het licht van alle aan hem voorgelegde omstandigheden, de verzending van een mededeling als in het hoofdgeding afdoende kan bewijzen dat de ontvangers ervan op de hoogte waren van de inhoud van die mededeling. Het vermoeden van onschuld verzet zich ertegen dat de verwijzende rechter oordeelt dat de loutere verzending van die mededeling afdoende kan bewijzen dat de ontvangers ervan noodzakelijkerwijs op de hoogte moesten zijn van de inhoud van die mededeling.

NOOT – HVJEU 26 november 2015 Zaak C-345/14 Maxima Latvija
Non-competite clauses in commercial lease agreements are 'by object'
competition restrictions ([EU law analysis](#))

LITERATUUR

Mr. dr. E.J. Zippro, '[Het voorontwerp van de implementatiewet richtlijn privaatrechtelijke handhaving mededingingsrecht](#)', MvV 2015, p. 343-354

Portugal is verplichtingen op het gebied van lozingen van waterzuiveringsstations niet nagekomen

RICHTLIJN 91/271/EEG. VERORDENING (EG) nr. 1137/2008. De Europese Commissie verzoekt het Hof vast te stellen dat de Portugese Republiek, door niet een toereikend niveau te verzekeren voor de behandeling van het stedelijk afvalwater in 52 agglomeraties, de verplichtingen niet is nagekomen die op haar rusten krachtens artikel 4 van richtlijn 91/271/EEG

Hof: Door niet een toereikend niveau te verzekeren voor de behandeling van de lozingen van de stedelijke waterzuiveringsstations, is de Portugal de krachtens artikel 4 van richtlijn 91/271/EEG op haar rustende verplichtingen niet nagekomen.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Duitsland – Zaak C-645/15 – Bund Naturschutz in Bayern et Wilde – [verwijzing](#)

Vragen over toepasselijkheid van richtlijn 2011/92 op een verbreding van een snelweg in het stadsgebied van Neurenberg

RICHTLIJN 2011/92/EU. Verzoekers (erkende vereniging voor natuurbescherming en particulier Wilde) betwisten de verleende bouwvergunning voor (met name) de verbreding van een snelweg in het stadsgebied van Neurenberg. Zij stellen dat de verbreding onder federaal recht valt en dat daarvoor een MER verplicht is. De verwijzende rechter wil weten of onder 7c van bijlage I bij richtlijn 2011/92/EU ook de verbreding valt van bestaande wegen die vier of meer rijstroken hebben? Veronderstelt het begrip „autowegen” in het bepaalde onder 7b van bijlage I bij richtlijn 2011/92 dat het bij het betrokken stuk weg gaat om een hoofdverkeersweg van het internationaal wegennet in de zin van de Europese overeenkomst inzake internationale hoofdverkeerswegen? Moet het begrip „aanleg” in het bepaalde onder 7b van bijlage I bij richtlijn 2011/92 worden toegepast op een wegverbreding waarbij het bestaande wegtracé geen wezenlijke verandering ondergaat? Veronderstelt het begrip „aanleg” in het bepaalde onder 7b van bijlage I bij richtlijn 2011/92 een minimumlengte van het betrokken stuk weg? Zo ja, moet worden uitgegaan van een ononderbroken stuk weg? Zo ja, bedraagt de minimumlengte meer dan 2,6 km ononderbroken respectievelijk – als de lengte van meerdere niet doorlopende stukken weg moet worden samengeteld – meer dan 4,4 km in totaal?

Aangehaalde jurisprudentie: C-142/07 Ecologistas en Acción;

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 28 januari 2016 – Gevoegde prejudiciële hofzaken C-663/15 en C-664/15 – Umweltverband WWF – [verwijzing](#)

Vragen over toelating van een milieuvereniging als partij

RICHTLIJN 92/43/EEG. RICHTLIJN 2000/60/EG. RICHTLIJN 2011/92/EU. VERDRAG VAN AARHUS. In C-663/15 is verzoeker een wettelijk erkende milieuvereniging. Verweerster (Ötztaler Wasserkraft) heeft een vergunning aangevraagd voor oprichting van een waterkrachtcentrale aan de Ötztaler Ache. Verzoeker vraagt toelating als partij in de bestuurlijke procedure. De vergunning wordt verleend. Verzoeker vraagt revision, maar dat wordt afgewezen op de grond dat de kring van partijen in een waterrechtelijke

procedure in de Oostenrijkse wet limitatief is geregeld en ook volgens het verdrag van Aarhus (artikel 9, lid 3) hoeft in waterrechtelijke procedures aan verzoeker niet de hoedanigheid van partij te worden toegekend. Verzoeker gaat in beroep bij het verantwoordelijke ministerie. Hij wijst daarbij op het 'verslechteringsverbod' van de kaderrichtlijn water (Richtlijn 2000//60). Volgens verzoeker zal uitvoering van het project een verslechtering van de ecologische toestand veroorzaken. De verwijzende rechter oordeelt dat het in deze zaak om een (simpele) waterrechtelijke vergunningsprocedure gaat die op basis van de Oostenrijkse waterrechtwet moet worden beoordeeld. Op grond van die wet heeft verzoeker geen recht op toelating als partij en ook uit het Verdrag van Aarhus kan de rechter een dergelijke hoedanigheid niet rechtstreeks afleiden. Uit rechtspraak van het HvJEU blijkt dat artikel 9 lid 3 van het Aarhusverdrag geen rechtstreekse werking toekomt. De vraag is dan of het Oostenrijkse recht voldoet aan de door het HvJEU aan het procesrecht gestelde eisen voor toegang tot de rechter in milieurechtzaken.

In zaak C-664/15 is verzoekster eveneens een wettelijk erkende milieuvereniging. Hier gaat het om een waterrechtelijke vergunning voor een besneeuwingsinstallatie. Verzoekster beroept zich op het Verdrag van Aarhus in samenhang met de habitatrichtlijn. Haar bezwaar wordt afgewezen omdat zij geen aantasting van waterrechtelijk beschermde rechten geldend heeft gemaakt, zodat zij in de procedure niet de hoedanigheid van partij heeft. In de herzieningsprocedure wijst verzoekster ook op de 'verslechtering'. De vragen van de(zelfde) verwijzende rechter zijn gelijkkluidend. Aangehaalde jurisprudentie: C-240/09 Lesoochranárske zoskupenie; C-404/12 P Natuur en Milieu;

NATIONALE UITSPRAAK – Gerechtshof 's-Hertogenbosch – 19 januari 2016 – [ECLI:NL:GHSHE:2016:122](#)

ARTIKEL 101 lid 1 VWEU. Het Hof stelt partijen in de gelegenheid zich uit te laten over het arrest van het HvJEU van 26 november 2015 in [zaak C-345/14](#) Maxima Latvija.

REGELGEVING EU – Uitvoeringsverordening REACH
Uitvoeringsverordening (EU) 2016/9 van de Commissie van 5 januari 2016 betreffende het gezamenlijk indienen en het uitwisselen van gegevens overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH), [PB L 3 van 6.1.2016](#)

Deze verordening stelt specifieke plichten en verplichtingen vast voor partijen bij overeenkomsten die krachtens Verordening (EG) nr. 1907/2006 het uitwisselen van informatie en het delen van de daaraan verbonden kosten vereisen.

LITERATUUR

- Prof mr. N.J. Schrijver, [Wie is de keizer zonder kleren? De trias politica in de klimaatzaak van Urgenda](#), in: Themis, 2015, nr. 6
- Geerten Boogaard, [Urgenda en de rol van de rechter, over de ondraaglijke leegheid van de trias politica](#), in Ars aequi 2016, nr. 1

- Franziska Grashof, [The Different Roads to Judicial Coherence in Public Environmental Law, The Case of Access to Justice in England, Germany and the Netherlands](#), in: Review of European administrative law (Paris), 2015, nr. 2

KAMERSTUKKEN

Reactie op het bericht dat het HvJEU van oordeel zou zijn dat de Nederlandse energie intensieve industrie te veel gratis emissierechten heeft gekregen om broeikasgassen te mogen uitstoten. ([Overheid.nl](#))

OVERIG

- Know more about the effects of the chemicals we use in Europe ([ECHA](#))
- Nederlandse reactie op de consultatie van de Commissie over de Europese Richtlijn Etikettering energiegebruik personenauto's toekomen ([overheid.nl](#))

Overlevering en uitlevering (S)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Ierland – 14 januari 2016 – C-640/15 – Vilkas – [verwijzing](#)

Vragen over uitleg Kaderbesluit en het meerdere keren uitstellen van de daadwerkelijke overlevering

KADERBESLUIT EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL EN PROCEDURES OVERLEVERING TUSSEN LIDSTATEN. Tegen Vilkas die in Ierland verblijft zijn op 9 juli 2015 twee bevelen tot uitlevering aan Litouwen uitgevaardigd door de Ierse High Court, als uitvoerende rechterlijke autoriteit, krachtens twee Europese aanhoudingsbevelen van een rechter in Litouwen, als uitvaardigende rechterlijke autoriteit. Op de datum van overlevering dwarsboomde Vilkas de procedure door in eerste instantie te weigeren in te stappen en vervolgens zich zodanig geagiteerd en agressief te gedragen dat de piloot niet bereid was hem op de vlucht te hebben. Gelet op de omstandigheden was het niet mogelijk om Vilkas zoals gepland op die datum over te leveren en de vlucht vertrok zonder hem. Ook latere pogingen om Vilkas over te leveren mislukken. Houdt artikel 23 van het Kaderbesluit rekening met het meermaals overeenkomen van een nieuwe datum voor de overlevering en/of staat het dit toe?

NATIONALE UITSPRAAK – Duitsland – Bundesverfassungsgericht – 2 BvR 2735/14 – 15 december 2015

- Duits Grondwettelijk Hof geeft voorrang aan individuele mensenrechtenbescherming boven toepassing EU-aanhoudingsbevel ([ECER](#))
- The German Constitutional Court and the European Arrest Warrant: The latest twist in the judicial dialogue ([EU law analysis](#))
- Europarechtsbruch als Verfassungspflicht: Karlsruhe zündet die Identitätskontrollbombe ([Verfassungsblog](#))
- Awakenings: the „Identity Control“ decision by the German Constitutional Court ([Verfassungsblog](#))

Het hof overweegt in dat verband dat de werkgever zich toegang had verschaft tot de chatgeschiedenis in de veronderstelling dat hij correspondentie met cliënten te lezen zou krijgen. De rest van de bestanden van klager waren niet doorzocht. Het hof merkt op dat het niet onredelijk van de werkgever is om zich te vergewissen dat de werknemer de opgedragen taak binnen werktijd uitvoert. Ten slotte neem het hof in aanmerking dat klager niet overtuigend heeft aangevoerd waarom hij onder werktijd het chatprogramma gebruikte. Het hof neemt geen schending van artikel 8 EVRM aan.

- No, Bosses Are Not Free To Spy On Our Emails: Comment On The Barbulescu Case ([rights info](#))
- Companies can monitor workers' private online chats, European court rules ([theguardian](#))
- Bărbulescu v Romania accurately reported, if you know where to look ([ukstrasbourghspotlight](#))
- An e-mail snooper's charter? ([law and religion UK](#))
- Barbulescu v Romania, Surveillance of Internet Usage in the Workplace – Kate Richmond ([Inform's](#))
- Bosses' right to snoop on staff emails is an invasion of privacy and ignores the way we work – Christian Fuchs ([Inform's](#))
- Employer was entitled to access employee's private Yahoo! messages (and to sack him)([Panopticon](#))
- Can employers read their staff's private internet messages at work without violating human rights?([FieldFischer](#))
- Surveillance of Internet usage in the workplace ([UK human rights blog](#))
- Is Workplace Privacy Dead? Comments on the Barbulescu judgment ([EU law analysis](#))

EHRM – ARREST – 14 januari 2016 – Maslak en Michalkova t. Tsjechië – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2)

ARTIKEL 8 EVRM. De zaak betreft de klacht over de rechtmatigheid van doorzoeken in het kader van een **strafrechtelijk** onderzoek. Klagers stelden in de nationale procedure dat de bevelen tot doorzoeking en het gedrag van de politie tijdens doorzoeken van een woning en twee voertuigen een inbreuk waren op hun rechten ex artikel 8. Zij stelden dat er te weinig gronden waren om tot doorzoeking over te gaan. Het constitutionele hof oordeelde dat de verstrekte vorderingen acceptabel waren. Het Hof oordeelt dat er geen sprake is van een schending van artikel 8 EVRM.

EHRM – FACTSHEET

Personal data protection ([december 2015](#))

NATIONALE UITSPRAAK

- German high court rules Facebook "Friend Finder" is unlawful ([reuters](#))
- BGH: Facebook functie "vrienden zoeken" ongeoorloofde vorm van reclame ([IT&recht](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – VK – 29 januari 2016 – Zaak C-698/15 PPA – Davis e.a. – [verwijzing](#)

Vragen over verenigbaarheid van VK-regeling inzake het bewaren van gegevens met het EVRM en het Handvest

RICHTLIJN 2002/58/EG ARTIKEL 8 EVRM. ARTIKELEN 7, 8, 51 en 52 HANDVEST GRONDRECHTEN EU. Verzoekers zijn in eerste instantie ieder een zaak gestart, later in de procedure zijn de zaken gevoegd. Verzoekers stellen dat de VK-regeling over het bewaren gegevens in strijd is met de artikelen 7 en 8 Handvest, en met EVRM artikel 8. Verweerder ontkent dat. De eerste rechter oordeelt, mede gezien de Digital Rights-uitspraak van het HvJEU, dat er strijd is met het EU-recht met name wegens ontbreken van duidelijke regels voor de toegang en die toegang niet aan enige voorafgaande (onafhankelijke) controle is onderworpen. Verweerder gaat in beroep. Het Court of Appeal oordeelt dat het HvJEU in de Digital Rights-uitspraak geen dwingende eisen heeft gesteld maar slechts bescherming vaststelde die ontbrak in de geharmoniseerde EU-regeling. Hij twijfelt dan ook of het HvJEU verder wilde gaan dat de al strengere eisen in rechtspraak van het EHRM. De verwijzende rechter gaat met name in op de verschillen in inzicht over het Digital Rights-arrest. Partijen en interveniënten trekken verschillende conclusies voor wat betreft de door het EU-hof aan de nationale wetgeving gestelde eisen. Daarnaast twijfelt de verwijzende rechter aan de juistheid van het door verzoekers aangevoerde argument dat de Digital Rights-uitspraak de werking van Handvestartikelen 7 en/of 8 niet ruimer maakt dan EVRM artikel 8.

Aangehaalde jurisprudentie: (nog lopende zaak) C-293/12 en C-594/12 Digital Rights Ireland et Seitlinger; C-362/14 Schrems

NOTEN

Bij arrest EHRM 4 december 2015 Zakharov t. Rusland

- Privacy in the Digital Age: The Zakharov Case (liberties.eu)

Bij arrest HVJEU 1 oktober 2015 Zaak C-201/14 Bara en zaak C-230/14 Weltimmo

- In the Shadows of the Data Protection Juggernaut: Bara and Weltimmo ([European law blog](http://Europeanlawblog.com))

Bij arrest HVJEU 6 oktober 2015 Zaak C-362/14 Schrems

- Safe Harbour is dood. Lang leve Safe Harbour 2.0? ([birdbuzz](http://birdbuzz.com))

ONTWERP REGELGEVING NL

MvT: Regels over het verwerken van gegevens ter bevordering van de veiligheid en de integriteit van elektronische informatiesystemen die van vitaal belang zijn voor de Nederlandse samenleving en regels over het melden van ernstige inbreuken, 34 388 (Wet gegevensverwerking en meldplicht cybersecurity) (overheid.nl)

KAMERVragen

Antwoord op kamervragen van het lid Gesthuizen (SP) aan de Minister van Veiligheid en Justitie over overdracht van persoonsgegevens op grond van de Europese Dataprotectieverordening (ingezonden 18 januari 2016). (overheid.nl)

ADVIES WERKGROEP ARTIKEL 29 RICHTLIJN 95/46/EG

- Guidelines for Member States on the criteria to ensure compliance with data protection requirements in the context of the automatic exchange of personal data for tax purposes, vastgesteld 15 december 2016 ([EC](#))
- Update of Opinion 8/2010 on applicable law in light of the CJEU judgement in Google Spain, vastgesteld 15 december 2015 ([EC](#))

OVERIG

- EU criminal database to include non-EU citizens ([EU observer](#))
- Commission proposes to strengthen the exchange of criminal records on non-EU citizens ([EC](#))
- Data protection reform promises greater trust and protection ([FRA](#))
- Right to Privacy Infringed by New Polish Police Act ([liberties.eu](#))

Procesrecht en recht op eerlijk proces (B - S)

EHRM – ARREST – 7 januari 2016 – Gerovska Popčevska t. FYROM – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2)

Klachten van rechters die zijn ontslagen vanwege beroepsfouten

De zaken betreffen klachten van rechters die zijn ontslagen wegens het begaan van beroepsfouten en die deze beslissing tevergeefs hebben aangevochten bij verschillende instanties. Klagers stellen dat hun zaken niet zijn beoordeeld door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht. Het hof stelt klagers in het gelijk en stelt in elke zaak een schending van artikel 6 vast.

EHRM – ARREST – 7 januari 2016 – Vrtar t. Kroatië – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 3)

- [Zie onder: Familieleven \(alimentatieprocedure van 12 jaar is onredelijk lang\)](#)

EHRM – ARREST – 12 januari 2016 – Borg t. Malta – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2)

Juridische bijstand tijdens politieverhoor

ARTIKEL 6 EVRM. De zaak heeft voornamelijk betrekking op de klacht van een veroordeelde dader van het niet hebben van juridische bijstand tijdens het politieverhoor, als gevolg van het ontbreken van enige bepaling in de Maltese wet die daarin voorzag. Het Hof oordeelt in het bijzonder dat klager het recht had op bijstand bij het politieverhoor en dat hem dit is geweigerd als gevolg van een systematische beperking voor alle verdachten. Hiermee is niet voldaan aan de verplichting die voortvloeit uit artikel 6, inhoudende dat het recht bijstand van een advocaat bij het politieverhoor enkel aan restricties mag worden onderworpen als er dwingende redenen zijn.

EHRM – ARREST – 12 januari 2016 – Gouarre Patte t. Andorra – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2)

ARTIKELEN 7 en 13 EVRM. Klager, een arts, heeft voor het plegen van drie strafbare feiten naast een levenslang verbod op het uitoefenen van zijn beroep, een straf gekregen die hoger is dan door de wetgever, met terugwerkende kracht, voorzien. Door toch aan deze hogere straf vast te houden is sprake van schending van artikel 7 EVRM (legaliteitsbeginsel). Daarnaast is sprake van schending van artikel 13 (recht op daadwerkelijk rechtsmiddel) doordat klager niet in staat was herziening van de hem opgelegde straf te verkrijgen.

EHRM – ARREST – 14 januari 2016 – D.A. ea. t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2 - fr)

ARTIKEL 6 EVRM. ARTIKEL 1 EERSTE PROTOCOL EVRM. De zaak betreft patiënten die besmet zijn geraakt met verschillende virussen door bloedtransfusies met geïnfecteerd bloed. Nu het causaal verband is vastgesteld, hebben zij op grond van de wet recht op schadevergoeding. Hiertoe hebben zij **civiele** procedures aangespannen tegen de minister van volksgezondheid. Zij klagen over de duur van de procedure of schikking in hun zaak en beweren dat er geen effectief rechtsmiddel beschikbaar was. Het hof stelt in zeven zaken schendingen van artikel 6, artikel 13 en artikel 1, Protocol 1, vast en in een groot aantal zaken een schending van artikel 2 EVRM.

EHRM – ARREST – 21 januari 2016 – Ivanovski t. FYROM – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2)

ARTIKEL 6 EVRM. De premier stuurt een brief aan de media waarin hij de eerste bevindingen van de onderzoekscommissie gebruikt om aan de kaak te stellen dat klager, terwijl hij lid was van het constitutionele hof, medewerker was van de veiligheidsdienst tijdens het vorige regime. Op dat moment liep de zaak voor de zuiveringscommissie van klager nog. Het hof oordeelt dat hierdoor geen sprake meer kon zijn van een eerlijk proces voor klager.

EHRM – ARREST – 21 januari 2016 – L.E. t. Griekenland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 1)

ARTIKELEN 4, 6 en 13 EVRM. De zaak betreft een klacht van een Nigeriaanse vrouw die gedwongen in de prostitutie werkte in Griekenland. De vrouw is officieel erkend als slachtoffer van mensenhandel. Klaagster heeft echter meer dan negen maanden moeten wachten op haar statusbepaling.

Het Hof oordeelt dat de voortvarendheid van het vooronderzoek en het daarop volgende onderzoek van de zaak tekortkomingen had. Wat betreft de administratieve en gerechtelijke procedures merkt het Hof ook op dat er meerdere vertragingen en tekortkomingen zijn met betrekking tot de Griekse procedurele verplichtingen. Ten slotte overweegt het Hof dat de duur van de procedure in kwestie in eerste aanleg buitensporig lang heeft geduurd en niet voldeed aan de 'redelijke termijn-eis'.

- Human Trafficking and States' Positive Obligations ([Strasbourg observers](#))

EHRM – ARREST – 26 januari 2016 – Iasir t. België – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 3)

ARTIKEL 6 EVRM. De zaak betreft de veroordeling van klager ter zake gekwalificeerde doodslag. Na een uit de hand gelopen woningoverval schoot een mededader van klager een politieagent dood. Klager stelt dat de dood van de agent ten onrechte ook aan hem wordt toegerekend. Aan die toerekening was door de nationale rechter mede ten grondslag gelegd dat klager – zonder zich op enig moment te distantiëren – gemaskerd en zwaar bewapend had deelgenomen aan de overval, zodat de doodslag een voorzienbaar gevolg moet zijn geweest. Die gevolgtrekking acht het hof niet in strijd met de onschuldpresumptie.

EHRM – VERWIJZING GROTE KAMER – 22 januari 2016 – Burmych ea. T. Oekraïne – [persbericht](#)

Over het land Oekraïne dat nalaat schadevergoeding te betalen

In verschillende zaken in Oekraïne is de overheid veroordeeld schadevergoeding te betalen aan verzoekers. De uitspraken zijn definitief. Tot op heden is de schadevergoeding nog niet betaald. De klacht gaat over het niet tenuitvoerleggen van de uitspraken en over schending van de artikelen 6, lid 1 en artikel 1 Eerste Protocol.

EHRM – VERWIJZING GROTE KAMER – 25 januari 2016 – Moreira Ferreira t. Portugal (no. 2) – [persbericht](#)

ARTIKEL 6, lid 1 en 46, lid 1 EVRM. De zaak gaat over de afwijzing door de Portugese rechter van een verzoek om herziening van een **strafrechtelijke** veroordeling die verzoeker had ingediend naar aanleiding van een uitspraak van het EHRM. Volgens verzoeker zijn de artikelen 6, lid 1 en 46, lid 1 geschonden vanwege de onjuiste uitleg door de Portugese rechter van de uitspraak van het EHRM.

HvJEU – CONCLUSIE AG MENGOLZI – 13 januari 2016 – Zaak C-161/15 – Abdelhafid Bensada Benallal – verwijzing België – [conclusie](#)

ARTIKEL 41, lid 2 HANDVEST GRONDRECHTEN EU. Heeft de eerbiediging van de rechten van de verdediging, waaronder het recht om vóór ieder bestuursbesluit te worden gehoord, een vergelijkbare plaats als die van voorschriften van openbare orde van intern recht, zodat het gelijkwaardigheidsbeginsel vereist dat de bestuursrechter die uitspraak doet in laatste aanleg, uitspraak doet over een middel dat is ontleend aan schending van het recht om te worden gehoord en dat voor het eerst voor hem is aangevoerd, zoals in intern recht is toegestaan voor middelen van openbare orde? Dat is de kern van de prejudiciële vraag die bij de Belgische Raad van State is gerezen in het kader van een geding tussen Bensada Benallal, een Spaans staatsburger, en de Belgische vreemdelingendienst, over een besluit van 26 september 2013 waarbij die instantie de verblijfsvergunning van verzoeker in het hoofdgeding heeft ingetrokken en hem heeft gelast het Belgische grondgebied te verlaten.

A-G: De eerbiediging van het recht van een persoon om door een nationale instantie te worden gehoord voordat deze een besluit neemt dat voor hem bezwarend kan zijn, heeft in de rechtsorde van de Europese Unie niet dezelfde plaats als die welke de door de verwijzende rechter beschreven voorschriften van openbare orde van Belgisch recht in het nationale recht hebben. Het gelijkwaardigheidsbeginsel vereist niet dat een middel dat is ontleend aan schending van de eerbiediging van het in artikel 41, lid 2, van het

Handvest van de grondrechten van de Europese Unie neergelegde recht om te worden gehoord en dat voor het eerst is aangevoerd voor een bestuursrechter die, zoals de verwijzende rechter, in cassatie uitspraak doet in laatste aanleg, ontvankelijk wordt verklaard en inhoudelijk wordt behandeld.

Aangehaalde jurisprudentie: HVJEU Gevoegde zaken C-222/05–C-225/05, Van der Weerd e.a. HvJEU Zaak C-40/08 Asturcom Telecomunicaciones

HvJEU – CONCLUSIE A-G BOT – 20 januari 2016 – Zaak C-25/15 – Balogh – verwijzing Hongarije – [conclusie](#)

Vertaalkosten van een Oostenrijkse veroordeling

RICHTLIJN 2010/64/EU. KADERBESLUIT 2009/315/JBZ. BESLUIT 2009/316/JBZ. Balogh is Hongaar. Hij is veroordeeld in Oostenrijk wegens diefstal, tot een gevangenisstraf. De beslissing van de Oostenrijkse rechter (in het Duits opgesteld) is naar een Hongaarse rechter gestuurd voor uitvoering. De vraag rijst hoe het zit met de vertaalkosten naar het Hongaars. Zijn die voor rekening van de Hongaarse Staat dan wel van Balogh?

A-G: De artikelen 1, leden 1 en 2, en 3, leden 1 en 2, van richtlijn 2010/64/EU zijn niet van toepassing op een situatie als in het hoofdgeding, waarin een rechterlijke instantie van een lidstaat overweegt om een beslissing van een rechterlijke instantie van een andere lidstaat te laten vertalen in de procestaal van eerstgenoemde lidstaat in het kader van een nationale procedure tot erkenning van de werking van buitenlandse beslissingen. De artikelen 4, lid 2, en 5, lid 1, van kaderbesluit 2009/315/JBZ verzetten zich ertegen dat de inschrijving van een strafrechtelijke veroordeling die is uitgesproken door een rechterlijke instantie van een andere lidstaat, in het strafregister van een lidstaat afhankelijk wordt gesteld van de voorafgaande toepassing van een dergelijke procedure.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 19 januari 2019 – zaak C-612/15 – Kolev e.a. – [verwijzing](#)

ARTIKELEN 28 en 33 VWEU. VERORDENING (EEG) nr. 2913/92. RICHTLIJN 2012/13/EU. RICHTLIJN 2013/48/EU. Een strafzaak tegen acht verdachten. Zij worden verdacht van deelname aan een criminele organisatie en het innen van steekpenningen van bestuurders van personen- en vrachtwagen aan de Turks/BUL grens om controles achterwege te laten, het verbergen van de opbrengst. De behandelend strafrechter constateert een gebrek in de verdediging omdat twee verdachten, verdedigd door dezelfde raadsman, tegenstrijdige verklaringen afleggen. Hetgeen naar zijn oordeel duidt op tegenstrijdige belangen. De raadsman ontkent ter terechtzitting de tegenstrijdigheid en wijkt niet. Vervolgens ligt de zaak twee jaar stil. In 2014 wordt op verzoek van verzoekers een in de Roemeense wet geregelde 'bespoediging van de procedure' toegepast. In die procedure gaat er veel mis. Termijnen worden niet gehaald, verzoekers worden niet of onvoldoende geïnformeerd over nieuwe beschuldigingen; tegenstrijdigheden in de tenlastelegging. De verwijzende rechter constateert dan ook (weer) schending van wezenlijke vormvoorschriften en wijst de zaak terug naar het OM. Het OM mist de wettelijke termijn van één maand voor herstel van de verzuimen. De verwijzende rechter (Hof van Cassatie) stelt vast dat hij op grond van nationaal recht verplicht is (zonder onderzoek naar de schuldvraag) de strafprocedure te beëindigen. Het OM wijst op uitspraak in de zaak C-105/14 op grond waarvan de zaak ten gronde zou

Baltic en PZU Lietuva inzake het recht dat van toepassing is op regresvorderingen die tussen deze partijen zijn ingediend naar aanleiding van verkeersongevallen die zich in Duitsland hebben voorgedaan.

Hof: Artikel 14, onder b), van richtlijn 2009/103/EG bevat geen bijzondere collisieregels om vast te stellen welk recht van toepassing is op een regresvordering tussen verzekeraars in omstandigheden als aan de orde in het hoofdgeding. Verordening (EG) nr. 593/2008 (Rome I) en verordening (EG) nr. 864/2007 (Rome II) moeten aldus worden uitgelegd dat het recht dat van toepassing is op een regresvordering van de verzekeraar van een trekker die de slachtoffers van een ongeval dat door de bestuurder van dat voertuig is veroorzaakt, schadeloos heeft gesteld, op de verzekeraar van de aanhanger die tijdens dit ongeval werd getrokken, volgens artikel 7 van verordening nr. 593/2008 wordt bepaald, indien de regels inzake de aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad die krachtens de artikelen 4 en volgende van verordening nr. 864/2007 op dit ongeval van toepassing zijn, voorzien in een verdeling van de verplichting tot schadevergoeding.

- [I ask ergo I find out? Not necessarily so after judgment in Ergo Insurance and Gjensidige Baltic \(distinguishing between contract and tort\).](#) (GAVL)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Litouwen – 19 januari 2016 – Zaak C-587/15 – Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuras – [verwijzing](#)

RICHTLIJN 2009/103/EG. De zaak gaat over de gevolgen van een verkeersongeval in Duitsland waar tijdens parkeren een botsing heeft plaatsgevonden tussen het voertuig van verweerders en een auto bestuurd door Floros. Het voertuig van verweerders blijkt niet WA te zijn verzekerd. Uit het politierapport wordt niet duidelijk wat de oorzaak van het ongeval is; beide partijen hebben de verkeersvoorschriften overtreden en krijgen een boete. Floros dient een schadeclaim in bij het Duitse bureau van verzekeraars (= 'bureau A') maar die wordt afgewezen. Hij wendt zich tot de Rechtbank Frankfurt/M die bij verstek het beroep wegens onbewijsbaarheid ongegrond verklaart. De appelrechter oordeelt dat de verantwoordelijkheid voor het aantonen van de schade en het oorzakelijk verband op de partij rust die de vordering instelt. Verweerders zijn niet betrokken geweest bij de betrekkingen tussen de twee bureaus. Noch uit nationaal recht, noch uit Richtlijn 2009/103 volgt dat verzoeker de door hem betaalde bedragen mag verhalen op degene die de schade heeft veroorzaakt, zonder na te gaan of die bedragen gerechtvaardigd waren.

Vrij verkeer

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 25 januari 2016 – Zaak C-672/15 – Noria Distribution – [verwijzing](#)

- [Zie onder: gezondheid \(over verenigbaarheid Franse wetgeving inzake voedings-supplementen met vrij verkeer-bepalingen\)](#)

Vrijheid van meningsuiting

EHRM – ARREST – 12 januari 2016 – Rodriguez Ravelo t. Spanje – [persbericht](#)
– [arrest](#) (niveau 3)

Veroordeling raadsman voor het schriftelijk bekritisieren van een rechter

ARTIKEL 10 EVRM. Het hof overweegt dat, hoewel de uitlatingen ernstig en ongeleefd waren, zij schriftelijk werden geuit, enkel bekend waren bij de betreffende rechter en de procespartijen en betrekking hadden op de wijze waarop de rechter in deze zaak had gehandeld in het kader van de verdediging van zijn cliënt. Nu de veroordeling in dit geval mogelijk een chilling effect op raadslieden zou kunnen hebben bij de verdediging van hun cliënten, is het hof van oordeel dat de Spaanse autoriteiten hebben gefaald een juiste afweging te maken tussen het belang om de autoriteit van de rechterlijke macht te behouden en het belang op vrijheid van meningsuiting. Gelet op het voorgaande was de veroordeling van de raadsman niet proportioneel gelet op het doel van de beperking en niet noodzakelijk in een democratische samenleving.

- Zie ook: EHRM - ARREST - 15 december 2015 - Bono t. Frankrijk - [persbericht](#) - [arrest](#) (niveau 2)
- Strafrechtelijke veroordeling advocaat kritische uitlatingen rechter 'chilling effect' ([IE-forum](#))

EHRM – ARREST – 19 januari 2016 – Kalda t. Estland – [persbericht](#) – [arrest](#)
(niveau 2)

Klacht van een gedetineerde over de weigering van de autoriteiten hem toegang te verlenen tot websites met juridische informatie

ARTIKEL 10 EVRM. De zaak betreft de klacht van een gedetineerde over de weigering van de autoriteiten hem toegang te verlenen tot drie websites, waar juridische informatie op te vinden is, die worden beheerd door de Staat en de Raad van Europa. Kalda klaagt in het bijzonder dat door dit verbod zijn recht op het ontvangen van informatie via het internet was geschonden en hem heeft belet juridisch onderzoek uit te voeren ten behoeve van de zaak waar hij bij betrokken was. Het Hof oordeelt in het bijzonder dat de Staten niet zijn verplicht gevangenen toegang te geven tot internet. Echter, als een Staat gevangenen toegang geeft tot internet, zoals in Estland het geval is, moet het redenen opgeven voor het weigeren van toegang tot een specifieke website. In het onderhavige geval waren de opgegeven redenen, te weten de beveiliging en kosten, niet voldoende om de schending van zijn recht informatie te ontvangen te rechtvaardigen. De autoriteiten hadden reeds beveiligingsmaatregelen getroffen voor het gebruik van internet door gevangenen op computers die daar speciaal voor zijn aangepast hebben de daaraan gerelateerde kosten al gedragen. De nationale rechtbanken hebben geen onderzoek gedaan naar de mogelijke veiligheidsrisico's van het bezoeken van de websites, tegen de achtergrond dat deze beheerd werden door een internationale organisatie en de Staat zelf. Het Hof oordeelt er sprake is van een schending van artikel 10 van het Verdrag.

EHRM – ARREST – 19 januari 2016 – Görmüs ea. t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2)

Bescherming van journalistieke bronnen, openbaarmaking van vertrouwelijke informatie en bescherming van klokkenluiders

ARTIKEL 10 EVRM. De zaak betreft een artikel in het weekblad Nokta. Daarin wordt melding gemaakt van "vertrouwelijke" militaire documenten waarin een indeling wordt gemaakt van deia die 'gunstig' of 'ongunstig' tegenover de strijdkrachten staan. De bronnen van het artikel zijn ambtenaren die onbevredigende praktijken op hun werkplek aan de kaak stellen. De Turkse autoriteiten hebben alle computerdata van het tijdschrift inbeslaggenomen, zelfs de data die niet gerelateerd waren aan het artikel, teneinde de klokkenluider te identificeren. Het Hof benadrukt het belang van de vrijheid van meningsuiting met betrekking tot zaken van publiek belang en de noodzaak om journalistieke bronnen te beschermen. Het Hof oordeelt dat in dit geval de inbreuk op het recht van de journalisten op vrije meningsuiting, met name het recht om informatie te verschaffen, niet in redelijke verhouding stond tot het doel dat daarmee gediend werd met een legitieme doelstelling en er ook geen dringende maatschappelijke noodzaak bestond, en om die reden niet noodzakelijk was in een democratische samenleving. Ten slotte is het Hof van oordeel dat deze maatregel er toe strekte potentiële bronnen af te schrikken de pers te informeren over zaken van publiek belang, ook als deze de gewapende krachten betreffen.

EHRM – ARREST – 21 januari 2016 – Carolis en France Télévisions t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2)

ARTIKEL 10 EVRM. De Franse televisie heeft een documentaire uitgezonden over de slachtoffers van 9/11. Een Saudische prins heeft zijn beklag gedaan over deze documentaire waarna de reporter en interviewer schuldig zijn bevonden aan belasting van een individu en de tv zender civiel aansprakelijk is gesteld voor de geleden schade. Het hof oordeelt dat de wijze waarop het onderwerp was aangepakt door de tv zender weliswaar niet aan de standaard van betrouwbare journalistiek voldeed maar dat de veroordeling en sanctie die daarop volgden een disproportionele inbreuk op de vrijheid van meningsuiting opleveren. Schending van artikel 10 EVRM.

NOOT - EHRM 1 december 2015 Cengiz t. Turkije
Cengiz and Others v. Turkey: a tentative victory for freedom of expression
online – Marina van Riel ([Inform's](#)) ([Strasbourg observers](#))

NATIONALE UITSPRAAK - VK – Miranda-uitspraak
Stop Powers under the Terrorism Act 2000 incompatible with Article 10 ([UK human rights blog](#))

OVERIG

- Poland: Jagland raises media law human rights concerns with President Duda ([Human rights Europe](#))
- Secretary General Thorbjørn Jagland has [written](#) to Poland's President Andrzej Duda, to raise his concerns about the impact of a new media law. In the 5 January letter, Jagland states that he is worried by "the

new law on public service broadcasting, adopted by the Sejm and the impact it may have on the integrity and independence of public service media, as a vital condition for genuine democracy.” The Secretary General reveals that complaints against the new law have been received by prominent European journalism and free expression institutions.

- Meillo-lezing: Schandpaal of rechtszaal? [Lars Duursma](#)
- KAMERVragen van de leden Bontes en Van Klaveren (beiden Groep Bontes/Van Klaveren) aan de Ministers van Veiligheid en Justitie en van Buitenlandse Zaken over de Franse dreiging om de content van een Nederlandse website te censureren (ingezonden 13 januari 2016) ([overheid.nl](#))

Vrijheid van vereniging

EHRM – ARREST – 5 januari 2016 – Frumkin t. Rusland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 1)

Politieke bijeenkomst op het Bolotnaya-plein in Moskou

ARTIKEL 11 EVRM. ARTIKELEN 5, lid 1 en 6 leden 1 en 3 EVRM. De zaak betreft een politieke bijeenkomst op het Bolotnaya-plein in Moskou op 6 mei 2012, die werd gehouden om te protesteren tegen ‘misbruik en vervalsing’ bij de verkiezingen voor de Doema en de presidentsverkiezingen. Het Hof oordeelt unaniem dat er sprake is geweest van een schending van artikel 11 voor wat betreft het falen van de autoriteiten om een vreedzaam verloop van de bijeenkomst te garanderen en ten aanzien van de arrestatie, het voorarrest en de straf voor klager, een schending van artikel 5 §1 en artikel 6 §1 en §3. Het Hof oordeelt in het bijzonder dat de autoriteiten niet hebben voldaan aan de minimumeisen van hun plicht om te communiceren met de leiders van de betoging, wat een essentieel onderdeel was geweest van hun verplichting de bijeenkomst vreedzaam te laten verlopen, wanorde te voorkomen en de veiligheid van alle betrokken burgers te waarborgen. De arrestatie, het voorarrest en de straf voor Frumkin was zeer disproportioneel en moeten als doel hebben gehad om hem en anderen te ontmoedigen deel te nemen aan protestbijeenkomsten of actief te zijn in de oppositie in het algemeen.

EHRM – ARREST – 19 januari 2016 – Gülcü t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2)

ARTIKEL 11 EVRM. De zaak betreft de veroordeling van klager tot een gevangenisstraf voor de duur van zeven jaren en zes maanden, waarvan hij twee jaren heeft uitgezeten, voor deelname aan een illegale gewapende organisatie, nadat hij tijdens een demonstratie stenen naar de politie gooide. Daarnaast werd hij veroordeeld voor het voeren van propaganda voor een terroristische organisatie en verzet tegen de politie. Het hof overweegt allereerst dat nu niets erop wijst dat klager gewelddadige intenties had toen hij toetrad tot de demonstratie, klager bescherming geniet van artikel 11 van het Verdrag. Het hof stelt een schending van dit artikel vast nu is nagelaten te motiveren waarom inmenging met klagers recht op vrijheid van vereniging heeft plaatsgevonden. Het hof oordeelt voorts dat, gelet op de jonge leeftijd van klager die destijds 15 jaar was,

de zwaarte van de straf niet in verhouding staat met het legitieme doel om wanorde en misdaden te voorkomen en de rechten en vrijheden van anderen te beschermen.

Vuurwapens

ONTWERP REGELGEVING EU – Vuurwapens

BNC Fiche: Richtlijn herziening van de vuurwapenrichtlijn (91/477/EEG)
(overheid.nl)

BNC Fiche: Mededeling EU Actieplan voor illegale handel in vuurwapens en explosieven (overheid.nl)

Deel 2 – Overige informatie

Algemeen

EHRM – Nederlandse taalversie
Documenten EHRM in het Nederlands (EHRM)
Niet-officiële vertalingen van EHRM-zaken: [njcm](#) en [europeancourts](#) (via 3e tab in een arrest “language versions”)

LITERATUUR - Judicial coherence in the European Union
Review of European administrative law (Paris), 2015, nr. 2:
This issue of REALaw provides a selection of papers presented at the Third REALaw Research Forum, which was held under the auspices of Utrecht University’s Montaigne Centre for judicial administration and conflict resolution on January 30, 2015. The overarching theme of the one-day colloquium was judicial coherence in the European Union, with a special focus on the particular role of courts in relation to coherence of law in the EU.

- Morten Broberg, [Judicial Coherence and the Preliminary Reference Procedure Article 267 TFEU as a Private Party Remedy for ensuring Judicial Coherence in Europe](#)
- Ramona Grimbergen, [How Boundaries Have Shifted On Jurisdiction and Admissibility in the Preliminary Ruling Procedure](#)
- Ricardo García Antón, [The Preliminary Reference Procedure in the Field of Direct Taxation under the Constructive Cooperation](#): Challenging l’Horizontalité
- Clelia Lacchi, [The ECtHR’s Interference in the Dialogue between National Courts and the Court of Justice of the EU](#): Implications for the Preliminary Reference Procedure
- Malu Beijer, [Active Guidance of Fundamental Rights Protection by the Court of Justice of the European Union](#): Exploring the Possibilities of a Positive Obligations Doctrine
- Sim Haket, [Coherence in the Application of the Duty of Consistent Interpretation in EU Law](#)

KAMERVragen – Associatieverdrag tussen de EU en Oekraïne
Vragen van het lid Omtzigt (CDA), Verhoeven (D66) en Voordewind (ChristenUnie) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over de voorlopige inwerkingtreding van het associatieverdrag tussen de EU en Oekraïne (ingezonden 5 januari 2016).

NEDERLANDS VOORZITTERSCHAP EU
Nationaal Programma van het Nederlands voorzitterschap 2016 ([ECER](#))

POOLSE HERVORMINGEN CONSTITUTIONELE HOF EN MEDIA

- Commissie activeert rechtsstaatmechanisme tegen Polen ([ECER](#))

- A New Page in Protecting European Constitutional Values: How to best use the new EU Rule of Law Framework vis-a-vis Poland ([Verfassungsblog](#))
- Politik, Recht und die Rule of Law irgendwo dazwischen: zur Rechtsstaatlichkeitsdebatte zwischen EU und Polen ([Verfassungsblog](#))
- Poland escalates media law dispute with EU ([EU observer](#))
- The Polish Dilemma ([despite our differences](#))
- Media Impartiality Compromised by Poland's New Broadcasting Act ([liberties.eu](#))

OVERZICHT IMPLEMENTATIE EU REGELGEVING

Overzicht van implementatie-achterstanden ([overheid.nl](#))

OVERIG

Measuring the Influence of the Advocate General on the Court of Justice of the European Union: Correlation or Causation? ([EU law analysis](#))

Cursus en opleiding

De in deze maand toegevoegde cursussen en opleidingen zijn blauw gemarkeerd. Dit overzicht staat ook op de [Wikipagina Cursus en opleiding Europees en Internationaal recht](#)

Onderwerp	Datum	Titel
AANBESTEDING	Podcast	EJTN podcast: EU Public Procurement Law training for judges podcast series, March 5-6, 2015 - filmed at The Academy of European Law (ERA), Trier
AANBESTEDING	23-26 feb 2016	Introductory and Practitioners Seminar: European Public Procurement Rules, Policy and Practice, EIPA , Maastricht
AANBESTEDING	5 of 12 april 2016	Basiscursus Nederlands en Europees aanbestedingsrecht, OSR, Utrecht, 10.00-16.30 uur
AANBESTEDING	5 en 12 april 2016	Aanbestedingsrecht en Mededingingsrecht , OSR, Utrecht, 10.00-16.30uur
AANBESTEDING	3 en 10 nov 2016	Aanbestedingsrecht en Mededingingsrecht , OSR, Utrecht, 10.00-16.30uur
AANBESTEDING	3 of 10 nov 2016	Basiscursus Nederlands en Europees aanbestedingsrecht, OSR, Utrecht, 10.00-16.30 uur
ALGEMEEN	webcollege	Europees recht in Nederland, Amsterdam law academy
ALGEMEEN	webcollege	Gratis webcolleges EU-recht beschikbaar op MIJN SSR
ALGEMEEN	e- learning	The Preliminary Reference Procedure before the CJEU , ERA
ALGEMEEN	webcollege	' Europees recht in Nederland ', Amsterdam law academy, 2 uur
ALGEMEEN	25 februari 2016	CLEER Presidency Lecture: The experience of the Luxembourg Presidency of the EU Council in the field of external relations, Asser, 16.00 uur, Den Haag
ALGEMEEN	17 maart 2016	EVRM algemeen , SSR, Rotterdam
ALGEMEEN	21 maart 2016	Conference on 'Access to and Reuse of EU Legal Information' , Publications Office, Brussel
ALGEMEEN	22 april 2016	SSR: EU en haar invloed op het Nederlandse rechtssysteem ,Amsterdam (6 pt)
ALGEMEEN	6 dec 2016	EVRM algemeen , SSR, Utrecht
ARBEID	17-18 mrt 2016	Annual Conference on European Labour Law 2016 , ERA, Trier
ARBEID	23-24 mei 2016	EU Gender Equality Law , ERA, Trier
ARBEID	25-26 april 2016	EU Gender Equality Law , ERA, Trier
ASIEL & MIGRATIE	16 maart 2016	Congres VU Law Academy: Hoge asielinstroom: gevolgen voor de rechtspraktijk , Amsterdam, 13.00 - 17.00 uur

Onderwerp	Datum	Titel
ASIEL & MIGRATIE	5 april 2016	Actualiteiten jurisprudentie HvJEU , Stichting migratierecht, Utrecht, 12.30 tot 17.15 uur
ASIEL & MIGRATIE	12 april 2016	Actualiteiten vreemdelingenbewaring , Stichting migratierecht, Amsterdam, 12.30 tot 17.15 uur
ASIEL & MIGRATIE	19 april 2016	Ongewenste vreemdelingen , Maastricht University, 13.15 – 17.45 uur, Utrecht
ASIEL & MIGRATIE	21 april 2016	Actualiteiten vreemdelingenbewaring , Stichting migratierecht, Utrecht, 12.30 tot 17.15 uur
ASIEL & MIGRATIE	12-13 mei 2016	Annual Conference on European Migration Law 2016 , ERA, Brussel
ASIEL&MIGR	31 mei 2016	Actualiteiten EU-migratierecht I , OSR, Utrecht
ASIEL&MIGR	7 juni 2016	Actualiteiten EU-migratierecht II (asiel) , OSR, Utrecht
ASIEL&MIGR	21 nov 2016	Actualiteiten EU-migratierecht II (asiel) , OSR, Utrecht
ASIEL&MIGR	28 nov 2016	Unieburgerschap , OSR, Utrecht
ASIEL&MIGR	29 nov 2016	Actualiteiten Gezinsmigratie**a , OSR, Utrecht, 10.00-16.30 uur
ASIEL&MIGR	9 dec 2016	Actualiteiten EU-migratierecht I (regulier)**a , OSR, Utrecht
BEVRIEZING TEGOEDEN	19-20 mei 2016	The Freezing, Confiscation and Recovery of Assets , ERA, Trier
CIVIEL	18 feb 2016	ERA-Conference: " New EU Rules for Digital Contracts – The Commission proposals on contract rules for the supply of digital content and online sales across the EU", Brussel
CIVIEL	25-26 feb 2016	Conference European civil procedure , Erasmus universiteit Rotterdam en Max Planck instituut
CIVIEL	26 april 2016	SSR: Europees privaatrecht , Utrecht, 6 pt
CIVIEL	26 sept 2016	SSR: Europees privaatrecht , Utrecht, 6 pt
CONSUMENTEN	webcollege	Consumentenrecht voor verkoper, leverancier en consument , Amsterdam law academy
CONSUMENTEN	6 juni 2016	Yale - Humboldt Consumer Law Lectures , Berlijn (deadline: 27 mei 2016)
DISCRIMINATIE	4-6 mei 2016	Applying EU Anti-Discrimination Law , ERA, Barcelona
ERFRECHT	webcollege	Europese erfrechtverordening, via SSR.nl (alleen voor de rechtspraak)
FAMILIE	11-12 feb 2016	Recent Case Law of the European Court of Human Rights in Family Law Matters , Straatsburg
FAMILIE	11-12 feb 2016	The Rights of the Child in Practice , Dublin
FAMILIE/ GRONDRECHTEN	18-19 april 2016	Same-sex Relationships and Beyond: Gender Matters in the EU , ERA, Hamburg

Onderwerp	Datum	Titel
FAMILIE/ GRONDRECHTEN	5-6 mei 2016	The Rights of the Child in Practice , ERA, Krakow
FINANCIËLE MARKT & PRIVACY	18 feb 2016	EU Law for the Financial Sector: The Rules on Data Security and Data Protection , Luxemburg
FINANCIËLE MARKT	17-18 mrt 2016	Best Practices in Financial Supervision: Focus on Market Abuse , ERA, Trier
FISCAAL	19 april 2016	Europa: kansen en risico's voor de Nederlandse fiscalist? , PAOB, Utrecht, 10.00- 17.00 uur
FISCAAL	9 mei 2016	Het nieuwe verdrag met Duitsland , PAOB, Utrecht, 10.00-17.00 uur
FISCAAL	23 mei 2016	BEPS revisted , BAOP, Utrecht, 10.00-17.00 uur
FISCAAL	31 mei 2016	Migratie van natuurlijke personen , PAOB, Utrecht, 10.00-17.00 uur
GENEESMIDDELEN	25-26 feb 2016	ERA: Annual Conference on EU Law in the Pharmaceutical Sector 2016 , Brussel
GEZONDHEID	webcollege	Het recht op gezondheidszorg over de grens , Amsterdam law academy
GEZONDHEID	19-20 mei 2016	Annual Conference on EU Law in the Food Sector 2016 , ERA, Trier
GRONDRECHTEN	4-6 mei 2016	EU antidiscrimination law , ERA, Barcelona
IE	e-learning	How to make the best use of the case law of the CJEU on EU copyright in your legal practice? Ten questions on European copyright law, ERA
IE	14 jan 2016	Dreams are my reality: what lies ahead for EU copyright RPC, Londen
IE	16 maart 2016	IE Symposium Zeist , AIPPI, 9.30 – 16.30 uur
IE	21-22 april 2016	Geographical Indications and Trade Marks at the Crossroads , ERA, Trier
INSOLVENTIE	12-13 mei 2016	Cross-border Insolvency Proceedings , ERA, Trier
MEDEDINGING	3 maart 2016	Cartel Enforcement in the EU: Liability, Fines, Settlements , ERA, Brussel
MEDIA	2-3 juni 2016	Annual Conference on European Media Law 2016 , ERA, Brussel
MILIEU	podcast	EJTN podcast: Seminar on Access to Courts in Environmental Law Matters (seminar van 7 oktober 2013)
MILIEU & NATUUR	24-26 feb 2016	How to enforce EU legislation on biodiversity and wildlife trafficking? , ERA, Trier
MILIEU & NATUUR	17-18 mrt 2016	Annual Conference on European Environmental Law 2016 , ERA, Trier
MILIEU & NATUUR	17 juni 2016	Workshop „ The preliminary reference procedure as a compliance mechanism of EU environmental law “, Brussel

Onderwerp	Datum	Titel
STAATSTEUN	19-20 mei 2016	State Aid Proceedings and Litigation , ERA, Trier
STRAF	e- learning	The European Arrest Warrant: 10 Key Questions for Defence Counsel, specialised e- learning course, ERA
STRAF	25-26 feb 2016	Improving Conditions Related to Detention , Straatsburg
STRAF	29 feb -1 mrt 2016	Better Understanding the Role of the European Court of Justice in Criminal Matters (volgeboekt)
STRAF	29 feb - mrt 2016	Electronic Evidence in Criminal Proceedings , ERA, Lissabon
STRAF	25-26 april 2016	Cybercrime Mock Trial , Role play on how to conduct trials in cybercrimescases , ERA, Trier
STRAF	10-11 mei 2016	Fighting Cybercrime: Between Legal Challenges and Practical Difficulties , ERA, Dublin
STRAF	12-13 mei 2016	Double Prosecution and Conflicts of Jurisdiction in Cross-border Criminal Proceedings , ERA, Trier
STRAF/PROCES	4-6 mrt 2016	PRACTITIONER TRAINING COURSE: "The EU directives on fair trial rights in criminal proceedings" , Athene, Griekenland, i.s.m. CECL
SZ	19 april 2016	Internationale sociale zekerheid , OSR, Utrecht, 10.00-16.30 uur
SZ	19-20 mei 2016	Annual Conference on European Social Security Law 2016 , ERA, Trier
VERZEKERINGEN	3-4 mrt 2016	Annual Conference on European Insurance Law 2016 , ERA, Trier

Zie ook:

- Catalogus 2016 "European Centre for Judges and Lawyers Catalogue" – EIPA
- ERA e-Learning Courses at a glance

Informatievoorziening (alleen voor de rechtspraak)

Kennisportaal Europees recht

Een handige startpagina is het [Kennisportaal Europees recht](#) op de wiki. Deze pagina bevat links naar alle informatiebronnen binnen en buiten de rechtspraak op het gebied van Europees recht. Het bevat ook een link naar de teksten van het EVRM, het VEU en het VWEU en het Handvest grondrechten.

Actuele nieuwsberichten staan op [Intro Europees](#) en op twitter:

[@EuropeanCourts](#) en [JoanneBik1](#)

Nieuwsbrieven

- Nieuwsbrief van de persafdeling van het EU-Hof (ECER website)
- EUR-Alert jurisprudentienieuwsbrief van het Belgische GCE-netwerk (INTRO) – nr. 2, 2015
- Brussels law societies (nieuw: nu externe link): januari 2016
- KESM (voorheen EKS) nieuwsbrief Rechtbank Amsterdam (alleen intern): december 2015
- Jurisprudentienieuwsbrief bestuursrecht Landelijk stafbureau
- Information note ECHR: december 0215

NL prejudiciële verwijzingen

Raad van State	13-1-2016	ECLI:NL:RVS:2016:75	dienstenrichtlijn
Rechtbank Den Haag	13-1-2016	ECLI:NL:RBDHA:2016:265	vreemdelingenbewaring
Hoge Raad	29-1-2016	ECLI:NL:HR:2016:133	douane

Vacatures

Websites

- [EURES: the European job mobility portal](#) van de Europese Commissie
- [European personnel selection office \(EPSO\)](#): Vacatures en concours) bij EU-instellingen
- [Euractiv Europese vacatures](#): Overige Europese vacatures

Vacatures

Functie	waar	publicatie	deadline
Directeur van de directie Tolken	Hof van Justitie EU, Luxemburg	<i>PB C 12A van 15.1.2016</i>	12 februari 2016
Detachering: Conseiller/ère juridique HELP	Raad van Europa, Straatsburg	coe-recruitment	4 maart 2016
Detachering: HELP Legal Advisor	Raad van Europa, Straatsburg	coe-recruitment	4 maart 2016
PhD candidate (European consumer law)	Universiteit van Amsterdam	UvA	26 februari 2016